

ГРАЖДАНСКИЯТ СЕКТОР *срещу* ДЕЗИНФОРМАЦИЯТА

Тази публикация е създадена с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Българския институт за правни инициативи и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Оператора на Фонд Активни граждани България.

Български институт за правни инициативи

София 1000

ул. „Г. С. Раковски“ № 132а

www.bili-bg.org

Автори: Екип на БИПИ

Проектът „Повишаване капацитета на БИПИ и трансфер на експертиза в отговор на негативните ефекти от войната в Украйна“ се осъществява с финансовата подкрепа в размер на 23 560 евро, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по Фонд Активни граждани България в рамките на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Основната цел на проект „Повишаване капацитета на БИПИ и трансфер на експертиза в отговор на негативните ефекти от войната в Украйна“ е да се повиши капацитетът на БИПИ за ефективно и пълноценно противодействие на дезинформацията, в т.ч. и за идентифициране, своевременна реакция, ранно сигнализиране, за проверки и разследвания по данни от отворени източници.

Съдържание

1	Предговор
3	Как се създава и разпространява дезинформацията
6	Фактори, свързани с подателя на съобщението
9	Фактори, свързани със съобщението
11	Фактори, свързани с канала, по който се отправя съобщението
14	Фактори, свързани с получателя на съобщението
16	Кой се ангажира с дезинформация?
18	Каква обратна връзка дават потребителите на дезинформация?
18	Колко бързо потребителите достигат до дезинформацията?
18	Три основни стъпки при разпространяването на информация
23	Увеличените заплахи към гражданския сектор вследствие на войната в Украйна
28	Къде са насочени атаките?
36	Откъде идват атаките?
48	Къде се разпространяват в социалните мрежи?
56	Как рефлектират?
59	Прането на пари и задълженията на гражданските организации
62	Прането на пари и войната в Украйна
64	Законодателството

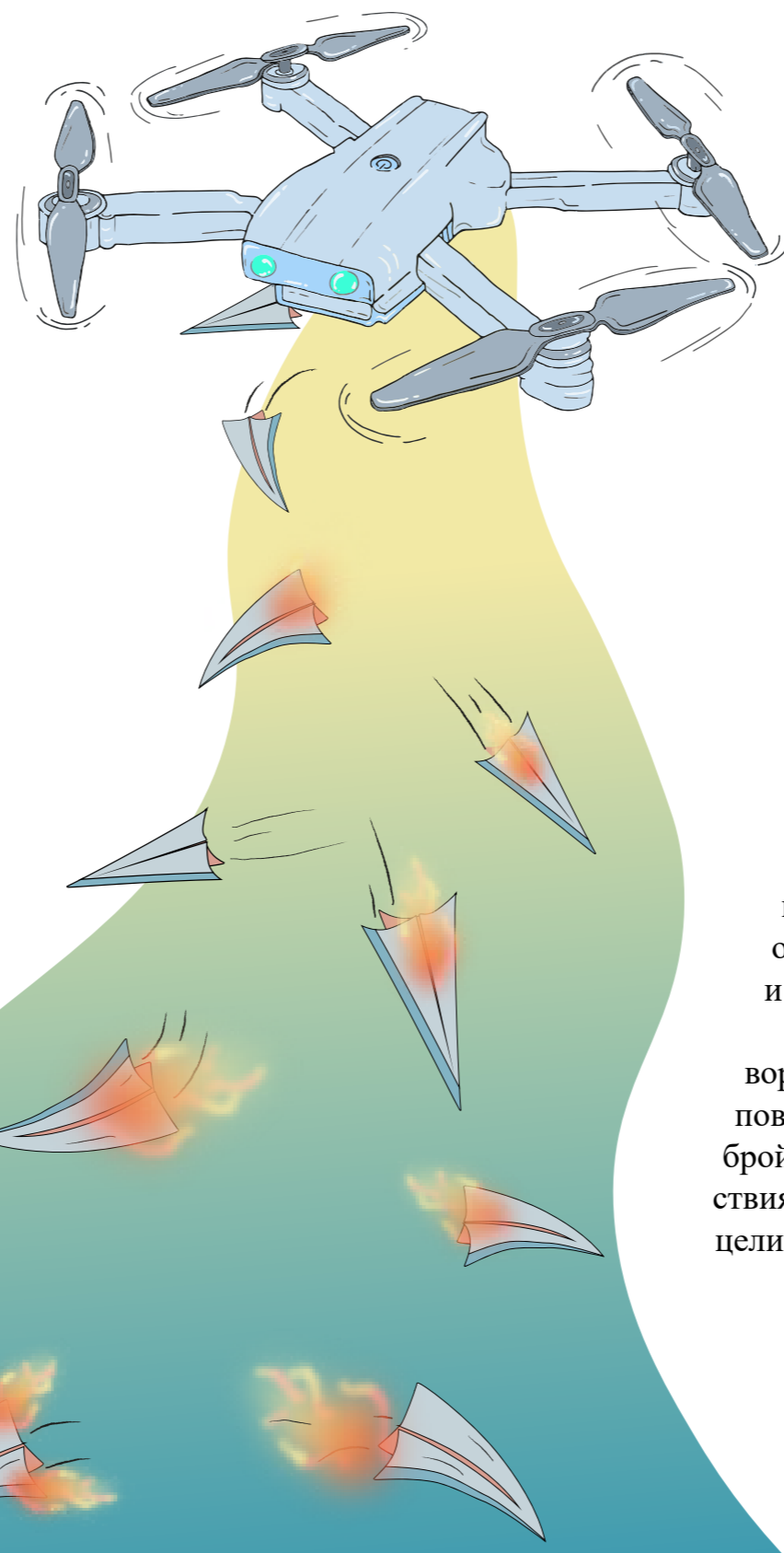

Предговор

Контекстуалните промени и новите предизвикателства в резултат от войната в Украйна увеличиха съществено опасностите от кибератаки, вкл. разпространяване на дезинформация, манипулиране на общественото мнение, отправяне на заплахи и пр. с пропагандни цели, които поляризират, фрагментират, радикализират демократичните общества. Гражданските организации са особено уязвими в тази нова ситуация, защото част от посланията целят тяхното дискредитиране и маргинализирането на проблемните области, в които работят. Особено силно това важи за тези, които са фокусирани около върховенството на правото, правата на човека и борбата с корупцията.

Текстът е организиран около базисни разбирания за дезинформацията и постигането на антилиберални пропагандни цели и има практикоприложен характер по отношение на ефективното и пълноценно противодействие на манипулативните кампании, насочени срещу гражданските организации, в т.ч. и на възможностите за идентифициране, съвременна реакция и ранно сигнализиране.

Целта на наръчника е да се повиши осведомеността и устойчивостта на гражданския сектор по отношение негативните ефекти от дезинформацията и делегитимиращите пропагандни кампании. В съдържателно отношение текстът е структуриран в три части. Първата е посветена на разбиранията за дезинформацията като динамично явление, на основанията да се създават манипулативни кампании, източниците, инструментите и адресатите в процеса на разпространение на

дезинформацията. В заключителната част е описан алгоритъм за привличане на общественото внимание около определен проблем, приоритизирането на теми в обществения дневен ред в една пренаситена с информация среда. Такава комуникационна стратегия може ефективно да се ползва от граждански организации и активисти за по-бърза ориентация, за идентифициране и успешно противодействие на съществуващи и нови опасности и заплахи от дезинформация и пропагандни кампании. Във фокуса на втората част от текста са конкретни атаки срещу гражданския сектор и негативните ефекти от опитите да се делегитимират, стигматизират и маргинализират редица организации в България. Ситуацията е илюстрирана чрез примери, даващи ясна представа за конструирането на специфична антагонистична дискурсивна среда, с което се цели постигането на възпиращ ефект върху организациите на гражданското общество и се стеснява и влошава гражданското пространство.

Третата част е посветена на задълженията и отговорностите на гражданските организации в контекста на повишаващ се риск да бъдат въвлечени в някоя от многобройните схеми за пране на пари или да понесат последствия (вкл. и имиджови) от реализирането на зловредни цели на недобросъвестни субекти.

• Как се създава и
• разпространява
• дезинформацията

През последните години темата за дезинформацията отново придоби актуалност и става все по-значима. Огромният ѝ потенциал да всява смут, да изостря обществените разделения и да поляризира обществото, се разгърна съвсем наскоро – първо, във връзка с коронавируса, предпазните мерки и ваксините, а през последната година – и по отношение на руската агресия в Украйна.

Дезинформацията не е ново явление, но именно скорошните събития в света за пореден път я поставиха в центъра на значимите за демократичните общества теми. Популярността ѝ и постоянното говорене за нея създават усещането, че имаме сравнително ясна и точна представа за същността на дезинформацията, за това какво тя представлява. Това е по-скоро така по отношение на класическото разбиране за дезинформацията като умишлено създадена и разпространявана невярна информация.

Всъщност опасностите, които дезинформацията крие, не произтичат от естеството ѝ на просто невярна информация. Те произхождат в по-голяма степен от разглеждането ѝ като процес, вследствие на който се създава определена среда от невярна информация.

Поради горното, в настоящия текст дезинформацията ще бъде разглеждана не като статично явление, а именно като процес на разпространение на невярна информация. При структурирането на текста ползваме класическия модел за линейна комуникация на Дейвид Берло¹. В описателната част за всеки от елементите на посочения модел ще бъдат представени съвременни разбирания за дезинформацията и резултати от емпирични изследвания по темата. Следва да се има предвид, че разработката проследява и обяснява процес и в действителността всеки елемент е в постоянно взаимодействие с останалите, т.е. налице е динамика, която не позволява пълна самостоятелност на отделните елементи от структурата.

Моделът на Берло идентифицира четири основни елемента на комуникацията:

- Подател на съобщението;
- Съобщение;
- Канал, през който се отправя съобщението;
- Получател на съобщението.

¹ Дейвид Берло (1929 – 1996) – психолог по образование и един от най-известните учени, изследователи в областта на теорията на човешките комуникации.

► **Фактори, свързани с подателя на съобщението**

Подателят в аналитичния модел на Берло е източникът на съобщението, т.е. този, който разпространява дадена информация.

В случаите, в които се касае до новините като форма на информация, традиционно податели са медиите. В последните години това класическо разбиране за медиите като основен източник на новини се изменя поради развитието на социалните мрежи, които отдавна не са пространство само за неформално общуване. Социалните мрежи предоставят значително повече възможности за създаване и потребление на информация от простото разглеждане на последните снимки или постове на познати – те са трибуна за политици, рекламно пространство за бизнеси и т.н. Сред новоприобретените им функции е и тази на разпространител на новини – както такива, които са продукт на качествена журналистика, така и произведения на жълтата преса, на непрофесионални репортажи, създадени от самите потребители на мрежите, и на фалшиви новини.

Социалните мрежи дадоха възможност на значително по-широк кръг от хора и организации да създават съдържание, което да достига до огромна аудитория. Преди тях единствените, които са били в състояние да достигнат до толкова хора, са били медиите – телевизията, радиото и печатните издания. Те са служели като филтър, отсяващ информацията, която е от интерес за обществото да научи, от тази, която не представлява такъв. Тази роля традиционните медии загубват с широкото навлизане на социалните мрежи, даващи възможност на повече субекти, вкл. на самите потребители, да създават и разпространяват съдържание, което да достига до огромна аудитория. С други думи, всеки би могъл да заснеме нещо с телефона си и да го качи в социалните мрежи или да сподели чрез пост дадена информация и това съдържание да достигне до неограничен брой потребители. Новите възможности в значителна степен демократизират информационния поток. Те правят възможно потребители на социалните мрежи да създават съдържание един за друг. В определени хипотези това е изключително полезно – понастоящем като ценна за обществото информация, създадена от непрофесионалисти, от обикновени потребители на социалните мрежи, се определя заснемането на кадри от граждански протести в страните, в които е опасно както да се протестира, така и протестите да бъдат отразявани – последният пример в това отношение са протестите за правата на жените в Иран. Друг актуален пример са антивоенните протести в Русия в началото на войната. Те трудно биха били отразени от журналисти, чийто достъп до въпросните събития може да бъде препятстван от държавните власти. Примери за съдържание, създадено от потребители и по-близко до ежедневието

ни, са постове, чрез които жителите на дадено населено място съобщават за некачествен ремонт или за друг проблем, свързан с градската среда. По-подробно въпросът за социалните мрежи ще бъде разгледан в частта за каналите, чрез които се отправя съобщението.

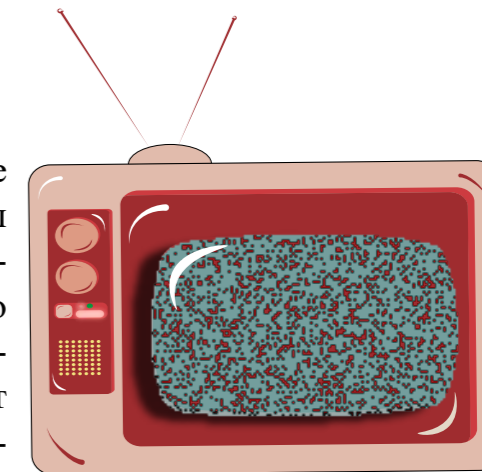
В момента ролята на филтър за информацията, която достига до действително огромен брой хора, се изпълнява от самите социални мрежи. Техните алгоритми, въз основа на определени показатели, преценяват коя информация би допаднала на потребителите и започват да им я препоръчват, като така съществено разширяват обхвата на аудиторията, до която тя ще достигне. Освен алгоритмите на социалните мрежи е налице още един фактор, който отговаря за съдържанието в тях. Това са т.нар. *администратори*. Те са субекти, на които самите собственици на социалните мрежи делегират определени функции, свързани с модерирание на съдържанието. За тях и за критериите, въз основа на които те вземат своите решения кое съдържание да премахнат и кое да оставят, се знае прекалено малко. У нас това стана ясно от добилия популярност случай с *Телус* (Telus).

Проблемът за ролята на алгоритмите на социалните мрежи за разпространението на дезинформацията ще бъде разгледан по-задълбочено в частта за факторите, свързани с канала, по който се предава информацията.

Подателят на съобщението е от съществено значение за възприемането на информацията от потребителите ѝ. Едно съобщение се възприема от получателите си като достоверно, когато неговият подател се смята от тях за такъв. Доверяването на източник, който потребителят смята за правдив, му спестява усилието да подлага на преценка всяка информация поотделно, за да установи дали тя е вярна, или не, което би му струвало допълнителни когнитивни усилия. Тази склонност на потребителите да се доверяват на достоверни според тях източници, е от особено значение, когато те попадат на съобщения в социалните мрежи. Там те са изложени на прекомерно предлагане на огромни обеми от информация и най-вече – попадат на информацията в повечето случаи случайно – т.е. влизат в мрежата с цел, различна от търсенето на новини, но вече влезли, попадат на такива. В тази хипотеза мотивацията на потребителя да анализира критично такава информация, е ниска и вероятността доверието му към източника ѝ да се пренесе и върху нея, нараства.

Счита се, че дадена новина ще се възприеме като достоверна в по-висока степен, когато тя съобщава и предава от утвърдена медия. Разбира се, това не е вярно по отношение на всички потребители, тъй като много хора са загубили своето доверие в традиционните медии. От такава гледна точка, усилията на медиите за проверка на фактите и утвърждаването им като достоверен източник на информация ще стават все по-важни за ефективната борба срещу дезинформацията и фалшивите новини. Вероятността дадена

новина да се възприеме като достоверна, е по-висока, когато тя е споделена от приятел на потребителя. Определени публични фигури (като политици, анализатори и др.) също може да са източници на достоверна за потребителя информация, чиято легитимност произтича от самите тях като източник, който се възприема като правдив.

Отделните хора и организациите **създават и разпространяват целенасочено дезинформация по много различни причини**. Основните са политическите, финансовите и идеологическите. Най-голямо е значението на финансовите, които винаги съществуват и паралелно заедно с политическите и идеологическите. Всъщност финансовата мотивация, която стои зад процеса по осъществяване на една дезинформационна кампания, е толкова съществена, че ни позволява да говорим за икономика на дезинформацията – т.е. икономическите условия, оператори и връзки, които стоят зад създаването и разпространяването на дезинформация.

Някои отделни хора успяват да спечелят изключителна популярност, създавайки и разпространявайки конспиративни теории – например Алекс Джоунс, Дейвид Айк, у нас Стойчо Керев. Разбира се, благодарение на това, те са изкарвали и значителни суми, монетизирайки тази своя слава чрез реклами, книги и по други начини.

Корпорациите са склонни да прибегват до дезинформационни кампании винаги когато техните собствени интереси са застрашени – напр. годините, в които се увеличаваха регулациите, насочени към намаляване на пушенето; в момента във връзка с ограничаването на замърсяващи източници на енергия и т.н. В тези случаи те се опитват да наклонят общественото мнение в своя полза, за да избегнат определени финансови загуби. Затова в корпоративния свят разграничаването на пиара и рекламата от дезинформацията е трудно.

Но зад създаването на най-ефективните, мащабни и упорити дезинформационни кампании всъщност стои солидна структура, включваща **много и различни участници** – от специалисти по комуникациите до платени тролове. Всъщност разпространението на дезинформация се е превърнало донякъде в индустрия. Например в Китай е установена практика ниско да се заплаща на хора, които срещу полученото възнаграждение да разпространяват проправителствена пропаганда в социалните мрежи посредством оставяне на коментари и по други начини. Тези хора са известни като „50-центовата армия“. Във Филипините работата като платен трол в социалните мрежи се смята за нормална професия. Понякога тези тролове работят на смени, за да поддържат постоянна активност от няколко профила.

Дезинформацията като елемент от политическа кампания вече е сравнително познато явление, като примери за такъв подход са Доналд Тръмп в САЩ и Костадин Костадинов в България. Както показва скандалът с Cambridge Analytica от 2016 г., социалните мрежи са изключително подходящи за предаването на политически съобщения поради възможността за микротаргетиране на аудиторията по определени признаци, като възраст, пол, интереси и други.

Мотивацията на тези, които плащат за създаването и разпространението на дезинформация, може също да е много различна, когато тя е идеологическа. Например изследвания установяват, че дезинформацията и целенасочените кампании срещу сексуалните малцинства се финансират от определени религиозни общности.²

Обобщение на факторите, свързани с подателя на съобщението:

- Упадъкът на традиционните медии като основен филтър на информация;
- Демократизацията на информацията;
- Влизането на социалните мрежи в ролята на основен филтър на информация;
- Възникването на индустрия за създаване на дезинформация.

► Фактори, свързани със съобщението

Съобщението е обектът на комуникацията, т.е. информацията, която се предава от подателя към получателя.

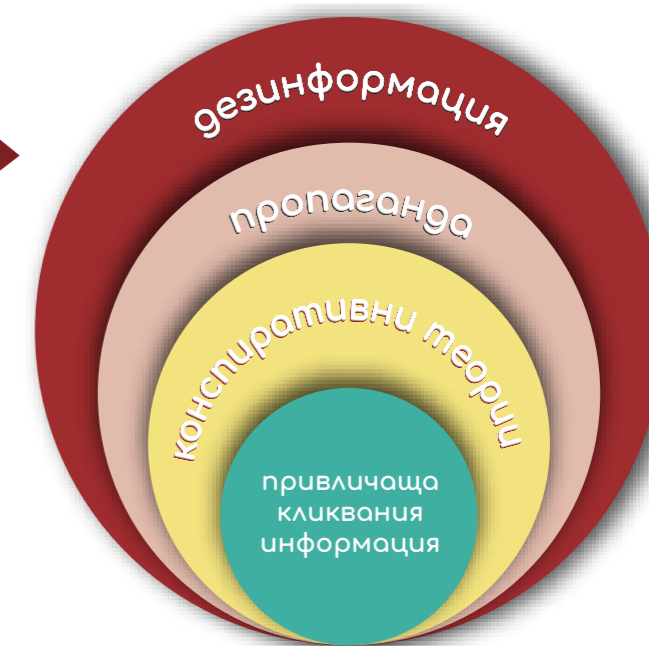
Понастоящем съобщенията в социалните мрежи като информационна среда не достигат до получателите сами, а вървят заедно с допълнителна информация – своеобразен рейтинг, даден им от други потребители, под формата на харесвания, коментари и споделяния. Тези интеракции на предходните потребители на информационното съобщение влияят на неговото възприемане от последващите потребители на същото съобщение – те оценяват неговата истинност въз основа на вече поставените от други оценки чрез харесвания и др. интеракции. Причината е, че получателите на съобщението се опитват да балансират повърхностния си контакт с информацията (в рамките на секунди) с уповаване на дадените от тълпата хора от мрежата коментари за достоверността и истинността на информацията. Тази презумпция за вярност на оценките на предходните потребители спестява на получателите на информацията значителната мисловна енергия, която

2 Виж: “Restoring the Natural Order”: The religious extremists’ vision to mobilize. European societies against human rights on sexuality and reproduction, 2018 и “Tip of the Iceberg: Religious Extremist Funders against Human Rights for Sexuality & Reproductive Health in Europe”, 2021.

биха изразходвали, за да достигнат до самостоятелна оценка за качеството на поднесената им информация. За жалост, този подход на колективно мислене не води до оптимално правилните заключения, до които дадената група хора или отделните ѝ членове са способни да достигнат.³ Създателите на фалшиви новини се стремят да извлекат преимущества от тази склонност за стадно осмисляне на дигиталното съдържание чрез производството на изкуствено завишени рейтинги на публикациите си. Освен това често те създават съдържание, насочено към привличане на интеракции от потребителите, което цели да експлоатира потребителските интереси и пристрастия, за да получи харесвания, коментари и споделяния.

Друг подход за извличане на ползи от склонността на потребителите в социалните мрежи да кредитират дадена информация на основата на предходните интеракции, е закупуването на такива изкуствени харесвания, коментари и споделяния от т.нар. тролски ферми. Те продават интеракции, създадени от потребители, на които е платено за това, или произведени автоматично от алгоритми, а най-често чрез комбинация от двете.

Могат да бъдат
обособени
4 вида
подвеждаща
информация

Дезинформацията често е многопластово съчетание от вярна, подвеждаща и грешна информация. В много случаи е трудно да се направи разграничение между нея и други форми на подвеждаща информация – например между дезинформацията и пропагандата или друго идеологическо

3 Glenski, M., Volkova, Sv., Kumar Sr. User Engagement with Digital Deception in Disinformation, Misinformation, and Fake News in Social Media: Emerging Research Challenges and Opportunities, Springer, 2020.

послание, защото политическата истина никога не е неутрална, обективна и абсолютна.⁴

Конспиративните теории също са специфична категория подвеждаща информация. Те често се появяват във времена на несигурност, когато много хора търсят отговори и липсва консенсус в обществото, почиващ на доказателства. Хората, които са склонни да вярват на конспиративни теории, формират представа за себе си като за обикновени хора, които предпочитат да мислят сами, вместо сляпо да се доверяват на експертите.⁵ По тази причина конспиративните теории се хранят от културата на недоверие, позволяваща им да създават алтернативни общности, в които се разпространява дезинформация.

Обобщение на факторите, свързани с подателя на съобщението:

- Прикачването на своеобразен рейтинг под формата на интеракции към съобщенията;
- Склонността за колективно мислене;
- Повърхността на контакта на потребителите с информацията.

► Фактори, свързани с канала, по който се отправя съобщението

Каналът е средата, в която съобщението се предава от подателя на получателя – това е инструментът, който дистрибутира информацията до потребителите.

Най-значителните канали в момента безспорно са **социалните мрежи**. Начинът, по който тече информацията в дигиталните платформи, променя установените в миналото навици за потребление на информация. Ако до преди 10 г. хората са се информирали от телевизионните емисии новини или от днешния вестник, или от радиопредаванията веднъж или по няколко пъти на ден, то днес същината на този начин на следене на актуалните събития вече се използва от все по-малко хора като единствен. Дори и човек да е запазил навика си да гледа новини или да чете вестници, то в повечето случаи, ако той има и профил в една или няколко социални мрежи, които посещава доста повече пъти на ден, отколкото си пуска новините или се връща към вестника, почти при всяко свое влизане в тези мрежи целенасочено или инцидентно ще попадне и на новини като информационни съобщения.

Новата дигитална среда се характеризира с непрестанен поток от потребление на информация, станало възможно благодарение на смартфоните. Потребителите на социалните мрежи попадат в постоянен водовъртеж

⁴ Culloty, E., Suiter, J. Disinformation and Manipulation in Digital Media, Routledge, 2021.

⁵ Ibid.

от новини. Това ги подтиква да намалят времето, което отделят на всяка отделна новина, до само няколко секунди. Все повече хората консумират единствено заглавията на новините и придружаващото ги изображение, ако има такова, като по-рядко обръщат внимание на източника на информацията и най-често не стигат до прочитането на целия текст на публикацията. Според направени изследвания 59% от постове в Twitter са били споделени, без дори да бъдат прочетени, а под 73% от постове в Reddit потребителите са гласували, без да четат свързаната с тях статия.⁶ Освен това, кратките изображения и клипове, които са съществена част от съдържанието в социалните мрежи, се възползват и от склонността на хората да вярват, че другите им казват истината, вследствие на което те често биват възприемани като истинни от потребителите в социалните мрежи, без да бъдат осмисляни критично, поради прекалено краткото задържане на вниманието на потребителя върху тях.⁷ Всичко това значително усилва тежестта на емоционалната реакция на приемащия съобщението в процеса на възприемане на информацията, което, от своя страна, провокира източниците на информация да произвеждат силно емоционални истории.

Тази информационна среда експлоатира и манипулира определени склонности на получателите на съобщенията, като тази да показват пристрастия, като дори награждава онези истории, които успешно манипулират човешките емоции, като прави възможно тяхното достигане до значително по-голяма аудитория посредством алгоритмите на социалните мрежи.

Тази среда намалява възможностите за водене на диалог по обществено значими теми в социалните мрежи и едновременно с това предоставя достъп до повече хора на конспиративните теории, непочиващи на факти, отколкото на експертните заключения и фактологично вярната информация, тъй като първите най-често се справят по-добре с експлоатирането на

⁶ Glenski, M., Volkova, Sv., Kumar Sr. User Engagement with Digital Deception in Disinformation, Misinformation, and Fake News in: Social Media: Emerging Research Challenges and Opportunities, Springer, 2020

⁷ Дори и потребителите да поставяха информацията под съмнение по-често, то това също не би разрешило напълно проблема. Според изследване, при което на механици са показани няколко статии, част от които са съдържали вярна информация, а друга част – фалшива. Участниците в експеримента били помолени да посочат кои статии според тях съдържат достоверна информация и кои – не. Вероятността да разграничат правилно правдивите от измамните статии, правейки своите предположения на случаен принцип, е 50%. Участниците се справили успешно в 66% от случаите. От това следва, че когато са концентрирани, хората могат да отсеят вярната от невярната информация по-успешно от случайната преценка, но все пак не много по-добре, тъй като в крайна сметка дори и съсредоточени, те грешат в ок. една трета от случаите. Виж: Glenski, M., Volkova, Sv., Kumar Sr. User Engagement with Digital Deception in Disinformation, Misinformation, and Fake News in Social Media: Emerging Research Challenges and Opportunities, Springer, 2020.

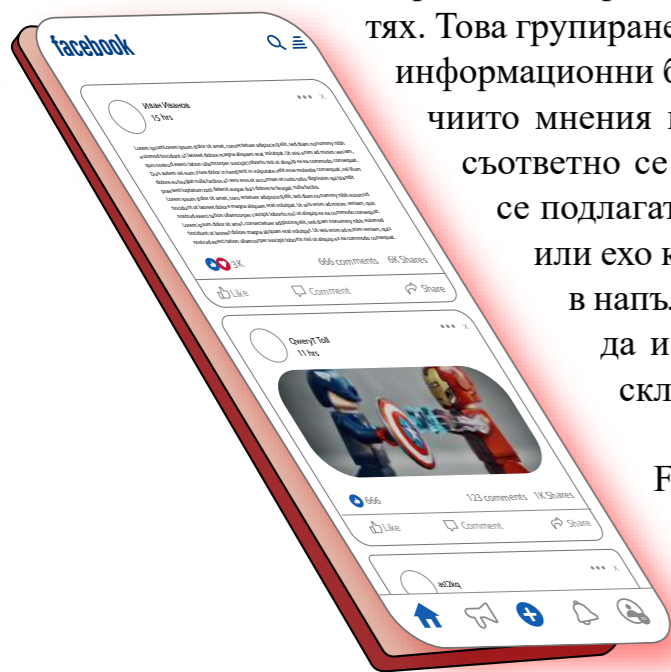
емоциите на потребителите и биват по-бързо и масово разпространявани от алгоритмите, които дистрибутират съдържанието в социалните мрежи.

Стремежът към привличане на потребители чрез активиране на техните емоционални реакции вече се е пренесъл от социалните мрежи и към традиционните медии. За да останат конкурентни на мрежите, медиите заимстват модела на експлоатиране на потребителските емоции и също се стремят да наблягат на силно емоционално заредено съдържание за сметка на балансираното и изцяло фактологично съдържание.

В допълнение на горното, силно негативно въздействие в процеса на разпространение на дезинформация оказват алгоритмите на социалните мрежи. Те са програмирани на основата на определени данни за потребителя и неговото поведение в социалната мрежа – предимно с какви публикации се ангажира, за да подбират и препоръчват на потребителите съдържание, което смятат, че би им допаднало най-много. Целта е потребителите да бъдат задържани възможно най-дълго време в социалната мрежа. Например базовите настройки на News Feed на Facebook са такива, че при влизането на потребителя не му се показват просто хронологично подредени последните постове на неговите приятели, тези, които са качени в групите, в които той участва или от страниците, които следва. Всъщност съдържанието, което потребителят вижда при влизането си във Facebook, е подбрано от алгоритмите на основата на тяхната преценка, че то е релевантно за потребителя и че той би се ангажирал с него (посредством интеракции). Освен това, алгоритмите на социалните мрежи се стремят и да групират, и събират хората въз основа на техни общи интереси. Това е позитивно, когато става въпрос за спорт или хоби, но е опасно, когато въпросните общи интереси са към конспиративни теории, омраза към определени групи и близки до

тях. Това групиране на база споделени интереси създава т.нар. информационни балони или ехо камери – общности от хора, чиито мнения най-често, дори винаги се припокриват и съответно се възприемат общи гледни точки, които не се подлагат на критика. Тези информационни балони или ехо камери позволяват на хората да се изолират в напълно безкритична към техните възгледи среда и усилва съществено психологическата им склонност към потвърждаване.

При отворените социални мрежи като Facebook и Twitter проследяването на разпространението на фалшивите новини е по-лесно, тъй като когато някой публикува или сподели дадена новина публично, това е видимо за всички в мрежата.

Вследствие на отправените критики към тези платформи, те започнаха да предприемат и определени мерки за противодействие на дезинформацията. Пример за това е използването от Facebook на фактчекъри, които извършват проверки на достоверността на определени публикации и маркирането на тези публикации като заблуждаващи, когато бъде установено, че съдържат недостоверна или манипулативна информация. По този начин се информират потребителите, че публикацията, която четат или споделят, е невярна.

По-проблематични за изследване са затворените платформи, като WhatsApp, в които съобщението се предава директно от подателя към получателя. В тези платформи се създават големи групи, в които се публикуват и новини, които достигат директно до потребителите. В тях оперират и ботове, които разпространяват публикации, като ги препращат от група в група, за да увеличат аудиторията, до която ще достигнат. Някои от тези платформи, и по-конкретно WhatsApp, също вземат мерки за ограничаването на разпространението на фалшиви новини. В някои държави се ограничава броят пъти, които дадено съобщение може да бъде препратено, както и максималният брой на потребителите в дадена група. Също така се вземат мерки по премахване на акаунтите, които се държат като ботове – които препращат съобщения с непостижима от човек скорост.⁸

Обобщение на факторите, свързани с канала:

- Употребата на социалните мрежи като източник на новини;
- Повърхностният и прекомерно кратък контакт на потребителите в социалните мрежи с информацията там;
- Експлоатацията на потребителските емоции;
- Начините, по които оперират алгоритмите на социалните мрежи.

► Фактори, свързани с получателя на съобщението

Получателите на съобщението са потребителите на информацията.

Тъй като източниците на информация са многобройни, не е възможно потребителите да черпят от всички тях, което налага те да подберат няколко, на които да разчитат и от които да се информират. От това следва, че хората получават информация избирателно – от предварително подбраните от тях самите източници. Това избирателно ангажиране на потребителите с определени източници на информация учените определят като „подбор на медийни издания, които отговарят на вярванията и изградените убеждения“⁹ на потребителя. Това теоретично предположение кореспондира с

⁸ Edson C. Tandoc Jr. Tools of Disinformation: How Fake News Gets to Deceive in: Disinformation and Fake News, Springer, 2021.

⁹ Ibid.

психологичната концепция за когнитивния дисонанс – поддържането едновременно на две и повече противоречащи си съждения – и човешкия стремеж той да бъде избегнат, т.е. хората целят да получават непротиворечива информация, за да не достигат до разнопосочни изводи по даден въпрос. По отношение на процеса на консумация на информация от потребителите, това означава, че те ще се стремят да подбират такива източници на информация, чиито гледни точки кореспондират с техните убеждения, така че да избегнат пораждането на противоречия в мисловния си процес. Например по-вероятно е да изберат да се информират от медии, които подкрепят политическата партия, за която те самите гласуват, отколкото от такива, които са критични към нея.

Подбирането от страна на потребителите на източници, които съответстват на техните убеждения, означава, че те не се сблъскват с други гледни точки по дадена тема. Това задълбочава ефекта от склонността към потвърждаване на вече възприети виждания – тенденцията, когато човек проверява достоверността на дадена информация, да търси доказателства, които да подкрепят мнението, което вече си е изградил по отношение на нейната истинност/неистинност, вместо такива, които биха могли да го разколебаят.

В по-голяма степен обуславящо вероятността потребителите да повярват в дадено невярно послание в сравнение с горните две когнитивни смущения, са самите когнитивни способности на човека. Когнитивните способности представляват възможностите на човека да обмисля и да разрешава проблеми. С тях са свързани и т.нар. когнитивни потребности – склонността на човека към критичен анализ. Хората с по-голяма склонност към анализ е по-вероятно да премислят критично дадена информация, вместо просто да я възприемат.

Последният определящ за възприемането на дезинформацията фактор, на който ще обърнем внимание, е склонността на хората да се задоволяват с просто „достатъчно добра информация“, вместо да търсят непременно най-точната и фактологично точна такава.¹⁰ Тази информация се възприема от потребителите не като напълно вярна, но като достатъчно достоверна, че да не се налага да търсят друга по темата. Това може да е в резултат на нежелание да се отдели достатъчно време и да се положат усилия от потребителя, за да достигне до вярната информация или поради невъзможността му да се справи с търсенето на коректната информация в пренаситената информационна среда. Независимо от причината, склонността към задоволяване с достатъчно добра информация, вместо да се търси качествена такава, позволява на нискокачествена или направо невярна информация да продължи да циркулира в информационната среда.

¹⁰ Cooke, Nicole A. Fake News and Alternative Facts: Information Literacy in a Post-Truth Era, ALA, 2018.

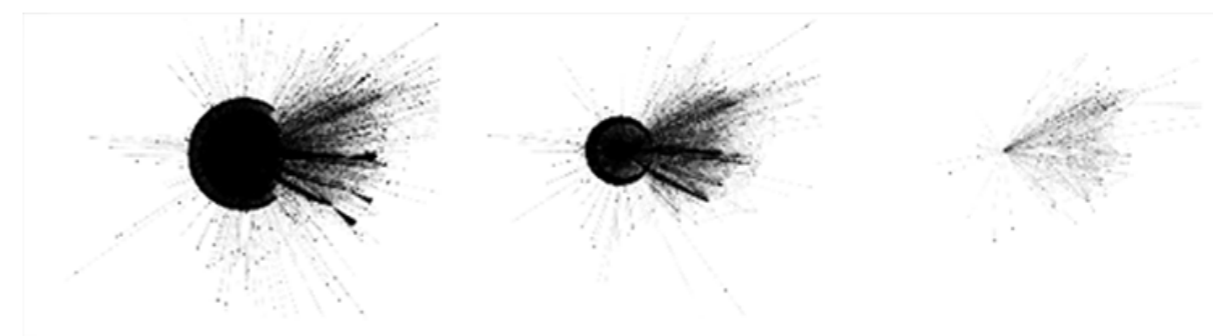
Обобщение на факторите, свързани с получателите на съобщението:

- Когнитивен дисонанс;
- Склонност към потвърждаване;
- Когнитивни потребности;
- Склонност към задоволяване с просто „достатъчно добра информация“.

С цел по-пълноценно разбиране на начина, по който се разпространява дезинформацията и по-конкретно как и до кого достига и как и на кого тя въздейства, нататък ще бъдат поставени и отговорени три въпроса, касаещи получателите на този вид информация – потребителите в социалните мрежи, които взаимодействат с нея.

► Кой се ангажира с дезинформация?

Изследвания¹¹ установяват, че е налице превес на интеракциите на потребители ботове, т.е. управлявани от автоматични алгоритми профили в социалните мрежи, над тези на потребителите хора, т.е. действителни акаунти, с дезинформация. Всъщност наблюдава се модел на разпространение на фалшиви новини, при който няколко свързани помежду си източници на дезинформация създават мрежа. По нея дезинформацията се разпространява между участници от тази мрежа, които интерактуват с нея, докато не придобие определена популярност. Тази изкуствено създадена популярност цели дезинформацията да бъде припозната от алгоритмите на социалните мрежи като интересна и те да я препоръчат на повече хора, за да достигне до по-широка аудитория.

Изображението по-горе показва този механизъм. На първата фигура са илюстрирани всички интеракции с конкретна публикация, съдържаща дезинформация. На втората фигура са представени само акаунтите, които

¹¹ Faltesek, D. Fake News Fingerprints in: Kembrew McLeod, Fake News: Understanding Media and Misinformation in the Digital Age. Cambridge, Massachusetts, The MIT Press, 2020.

имат поне пет интеракции със същата публикация, а на третата – тези с поне петнадесет интеракции с нея.

Това в крайна сметка показва, че всъщност интеракциите с дезинформацията в конкретния случай не са израз на реален интерес от страна на хората потребители в социалните мрежи към тази информация. Те са плод на мрежа от свързани акаунти, създадена да ѝ даде достатъчно тласък, че тя да стане видима, за да достигне до повече реални потребители, зальгвайки алгоритмите на социалните мрежи, че тя е интересна, за да ги подтикне да я препоръчат на действителните потребители в мрежата.

Ботовете са изключително ефективни да разпространят информацията бързо и в големи мащаби например чрез споделяния, поради което е силно вероятно те да играят съществена роля в гореописаните мрежи за разпространение на фалшиви новини. Но автоматизираните акаунти не се справят добре с имитирането на човешко поведение, което е необходимо например за поддържането на дискусия в коментарите под публикацията, за да се създаде впечатление за интерес към нея. Това налага присъединяването към тези дезинформационни мрежи на истински хора (разговорно наричани „тролове“). Често те създават и оперират през няколко акаунта в една и съща социална мрежа. Основните тактики за заблуждаване, които прилагат, са две. Първата се състои в това, че тези потребители изразяват съгласие по даден въпрос чрез всички или няколко от своите акаунти, по дадена тема, като се цели да се създаде илюзия за консенсус между потребителите по него. Втората е точно обратна. При нея този тип потребители от различните си акаунти публикуват противоположни мнения, т.е. създават привиден спор по дадена тема, за да симулират наличието на дебат и съответно проявяване на интерес към нея.

Тази част от изследванията на потребителите, които активно си взаимодействат с дезинформация, вероятно изглежда по-скоро спадаща структурно към частта от настоящия текст, отнасяща се до подателя на съобщението, но както вече бе споменато, прецизно разграничение между елементите от теоретичния модел на Берло не е възможно поради динамиката на разпространението на дезинформацията и това че всички елементи си взаимодействат постоянно и са силно взаимно повлияни.

Тук умишлено не се излагат данни от демографски анализи на действителните акаунти, т.е. на хора, които активно се ангажират с дезинформация в социалните мрежи, тъй като такива са провеждани за други страни и съответно не биха могли да се предполагат за валидни по отношение на българските потребители на социалните мрежи.

► Каква обратна връзка дават потребителите на дезинформация?

Тук под обратна връзка се разбира изявление, отправено от потребителите под дадена публикация – даване на оценка; задаване/отговаряне на въпрос; предоставяне на допълнителна информация по темата; изразяване на съгласие/несъгласие и т.н.

Първо ще посоча каква е обичайната обратна връзка към съдържащи достоверна информация публикации, за да може след това да се направи разграничението между нея и тази, която получават публикациите, носители на дезинформация.

Обичайната реакция на потребители към публикации, съдържащи достоверна информация, се състои предимно от:

- предоставяне на допълнителна информация по темата;
- изразяване на съгласие/несъгласие.

Обичайната реакция на потребители към публикации, съдържащи дезинформация, се състои предимно от:

- даване на оценка;
- задаване/отговаряне на въпрос.

► Колко бързо потребителите достигат до дезинформацията?

Взаимодействието на ботовете с дадена публикация се случва предимно в първите 6 часа след нейното публикуване – в този диапазон се получават 60–70% от техните интеракции с нея. Обратното е при хората – съществената част от техните взаимодействия (ок. 80%) с публикациите се осъществяват след приблизително 6 часа от публикуването им.¹² Това означава, че реалните хора виждат публикацията за първи път с дадените ѝ от ботовете или механичните профили оценки под формата на харесвания, коментари и споделяния.

► Три основни стъпки при разпространяването на информация

Разпространяването на информация е добре структуриран и организиран процес. В зависимост от нейния характер, тя може да съдържа новина, да възпроизвежда такава, дадена от други, да създава новина и/или да пренасочва, в който процес ключово място се отделя на формулирането и/или отсъствието на определено послание. Обикновено боравенето с информация, особено такава, която става достъпна за неограничен кръг хора, следва 3 основни стъпки:

¹² Glenski, M., Volkova, Sv., Kumar Sr. User Engagement with Digital Deception in Disinformation, Misinformation, and Fake News in Social Media: Emerging Research Challenges and Opportunities, Springer, 2020.

- Подготвяне на дневния ред;
- Преформатиране („орязване“) на дневния ред;
- Поддържане на дневния ред.

Необходимо е да се направи уговорката, че тези стъпки не са последователни. В зависимост от нуждата, от вида на информацията и начина, по който тя се поднася и разпространява, може да се използва една или няколко от посочените стъпки.

Пред скоба трябва да се изведе един по-скоро подготвителен етап, който не е задължителен при разпространяването на информация и формулирането на послания, а именно „идентифициране на проблема“. Проблемът често е тема, която се нуждае от регулация и върху която трябва да бъде заострено вниманието. В политически контекст, това е въпрос, който се превръща в част от политическа платформа или идеология.

В миналото, когато ролята на класическите медии (радио, телевизия, хартиени вестници и списания) е била доминираща, идентификацията на проблема или важния за обществото въпрос е минавала през тях. Днес тази картина е доста по-различна (дори изкривена), защото класическите медии са в догонваща социалните мрежи/медии роля. В една пренаситена с информация среда е трудно да се идентифицира конкретен проблем, който да има значение за голяма маса от хора, защото всеки потребител е медия и всеки определя за себе си определен проблем, който е водещ за него. Това прави изключително трудно и приоритизирането на дадени проблеми или дори открояването на съществените от малозначителните. Така се създава идеалната среда (екосистема) за растежа и развитието на дезинформацията.

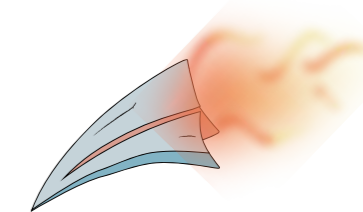
Подготвянето на дневния ред (agenda setting) се определя като „способността (на медиите) да повлияят върху важността на определени теми в публичното пространство“.¹³ На практика това означава да се предаде определена тежест на даден въпрос пред друг и той да бъде наложен в публичния дискурс чрез способите на медиите. Отново, ако имаме една класическа медийна среда, тежестта би се измерила чрез броя на хората, които ще бъдат засегнати от конкретния въпрос, потенциала за скандал, потенциала за засягане на хората емоционално или на ниво ценности. Организацията на гражданското общество, неформални групи и хора, чието мнение има значение, могат да подготвят дневния ред, като поставят на преден план важни за големи групи хора въпроси – човешки права, екологични теми, здравни права и др.

¹³ Въпреки че теорията за подготвянето на дневния ред започва да се развива от началото на миналия век, нейното официализиране се прави от д-р Максвел Маккомбс и д-р Доналд Шоу, които за първи път говорят за подготвяне на дневния ред по време на президентските избори в САЩ през 1968 г.

В условия на дезинформация тази стъпка е много изкривена, защото създателят на дезинформационния елемент най-често не е класическа медия, а може и да не бъде свързан с реален човек; на следващо място - не се интересува от реално важните в публичното пространство теми, а единствено от налагането на своята, и на трето място - разпространява дезинформацията по много и различни начини от класическите медии.

Преформатирането на дневния ред може да бъде определено като противоположното на подготвянето му. В случая се има предвид тема и/или въпрос, който трябва да бъде изваден/отрязан от публичния дневен ред. Изпадането може да стане случайно поради намален публичен интерес, но може да стане и съвсем преднамерено с цел отвлечане вниманието на публичното око от тема, която е неудобна политически или има потенциал да създаде напрежение, или по друга причина. Методите, чрез които това се прави, са: 1. Поставянето на определена тема на дъното на дневния ред на обществото, респ. на дъното на новинарския поток; 2. Неспоманаването на дадена тема изобщо; 3. Премахването на темата напълно от информационните канали и 4. Перифразирание на темата по начин, който променя съдържанието ѝ. По-конкретно по отношение на 4 може да се даде пример от българската действителност. Година наред в страната се говореше основно за провеждането, довеждането до край на съдебната реформа. От известно време насам, фигури с влияние в медийното пространство правят опит да перифразират, говорейки все повече за правна реформа. Така обхватът на реформата се разширява и фокусът се измества от реформирането на прокуратурата като част от съдебната власт към цялостно преосмисляне на правни концепции чрез промени в неясни на брой закони и кодекси.

Ако изпадането на темата стане по естествен начин, тогава процесът не носи негативни оттенъци, защото показва развитие на отношението на обществеността по определен въпрос и/или неговото разрешаване в посока, която е удовлетворила гражданите. От друга страна, тенденциозното преформатиране на темите е похват, който попада в инструментариума на дезинформацията.

Създателите на дезинформационни съобщения не се интересуват от дневния ред на обществото като цяло, а се стремят да налагат своя дневен ред. В такава ситуация и чрез методите, с които разполагат, те могат да го преформатират, като напълно умишлено орязват теми и въпроси, които не подкрепят техния дневен ред. Може да се стигне и до крайности, при които такъв вид съобщения могат да поднесат напълно измислена информация, скалъпена от несъществуващи факти и събития. Обратният вариант също е възможен – фактите и събитията са реални, но връзките и изводите, които се правят, са откровено недействителни и манипулативни. Последствията могат да бъдат много сериозни, тъй като е възможно да въведат в заблуда голям брой хора и оттам да доведат до кризи, бедствия и негативни развития в световен мащаб.

Поддържане на дневния ред, или да се остане на гребена на вълната, е способността на определена тема или въпрос да се задържи в епицентъра на медийното внимание за по-дълъг период от време (за такъв се смята период, по-дълъг от 2 седмици). Това може да бъде постигнато основно чрез привнасянето на нови и нови факти и детайли към дадена тема. Колкото по-дълго се добавя оригинално съдържание, толкова по-дълго се задържа вниманието. Не са без значение и субектите, които създават съдържанието – институционални представители, хора с властови позиции, хора с влияние в социалния и обществен живот.

Поддържането на дневния ред изисква сериозен и последователен мониторинг – отново гражданските организации, които често са профилирани по определени теми, могат да провеждат такова наблюдение и да се опитват да задържат даден въпрос в дневния ред. Силата на мониторинга се състои в това, че той може да събере отделни въпроси по една и съща тема и да ги окомплектова по начин, който да създаде комуникационна екосистема/ среда по дадената тема, която да бъде като вълна. Нещо повече, на база на събраното, могат да се изработят и конкретни съобщения, които да достигат до различните целеви групи.

Поддържането на дневния ред е свързано и с определено ниво на гъвкавост, която произтича от наблюдението. Това е способността за бърза реакция, когато се види, че дадена тема или въпрос започват да набират скорост (да се изкачва по гребена на вълната, по аналогия със сърфа).

Дезинформацията използва същите похвати и методи, за да поддържа важната за нея тема на гребена на комуникационната вълна. Използвайки многобройни машинно генерирани профили едновременно с такива на реални хора, тя успява често пъти много по-успешно да задържи дадена тема в центъра на вниманието отколкото класическите медии. Развитието на технологиите също позволява бързо и едновременно разпространение на информацията, което в днешно време е ключов фактор за задържане на дадена тема по-дълго време в медиите.

Така описаните стъпки имат за цел да предоставят практическа информация за начина, по който определен въпрос може да влезе в публичния оборот, да се задържи там достатъчно дълго време или да бъде изместен (по естествен начин или нарочно) от общественото внимание. Стъпките могат да бъдат много полезни на граждански активисти, защото не само могат да влязат в директна употреба в ежедневната работа, но могат да служат и за отправна точка, когато се следи за дезинформиращи явления в медийната и социална среда.

Те са също така и много добра отправна точка, когато се прави стратегия за застъпническа кампания или се търсят начини за популяризиране на по-дискусионни теми. Не трябва да се забравя обаче, че същите методи се използват и от създателите на дезинформационни потоци, ето защо познаването им може да има и превантивна функция по отношение разпространението на дезинформация, алтернативни факти и фалшиви новини.

**Увеличените заплахи към
гражданския сектор
вследствие на войната
в Украйна**

Войната в Украйна увеличава заплахите пред гражданския сектор (организации, неформални групи, граждански активисти) по няколко фронта. Значително нарастват негативните ефекти от дезинформацията, пропагандата, кибератаките, както и опасностите от участие в схеми за пране на пари и тероризъм. Ето защо в ситуация на завишени рискове и атаки е необходимо гражданският сектор да разполага със специализирано знание и умения да идентифицира тези опасности и да им противодейства активно със свободно достъпния инструментариум.

Според изследването на Фондация за хуманитарни и социални изследвания – „Антидемократичната пропаганда в България“¹⁴ атаките започват консолидирано още през 2013 г. – около антиправителствените протести и нарастват около анексирането на Крим от Русия през 2014 г. Значително увеличение се наблюдава малко преди нахлуването на руски части в Украйна през февруари 2022 г. – установява друго изследване на същата фондация по проект „Руската пропаганда в българските медии онлайн“¹⁵. Според данните в началото на войната се регистрира 10-кратно увеличение на дезинформацията и пропагандата, а след това нивата спадат, но продължават да бъдат в граници около 5 пъти повече от преди нахлуването на руски войски в Украйна. Това се постига с всекидневна „бомбардиране“ на публиката с пропагандни материали, „спускани“ на медии и разпространявани чрез социалните мрежи.

Изследването сочи, че руската пропаганда в българските онлайн сайтове е имала средна публикационна активност от 39 статии на ден преди войната и съответно е вдигнала публикационната си активност на 397 статии средно на ден след това.

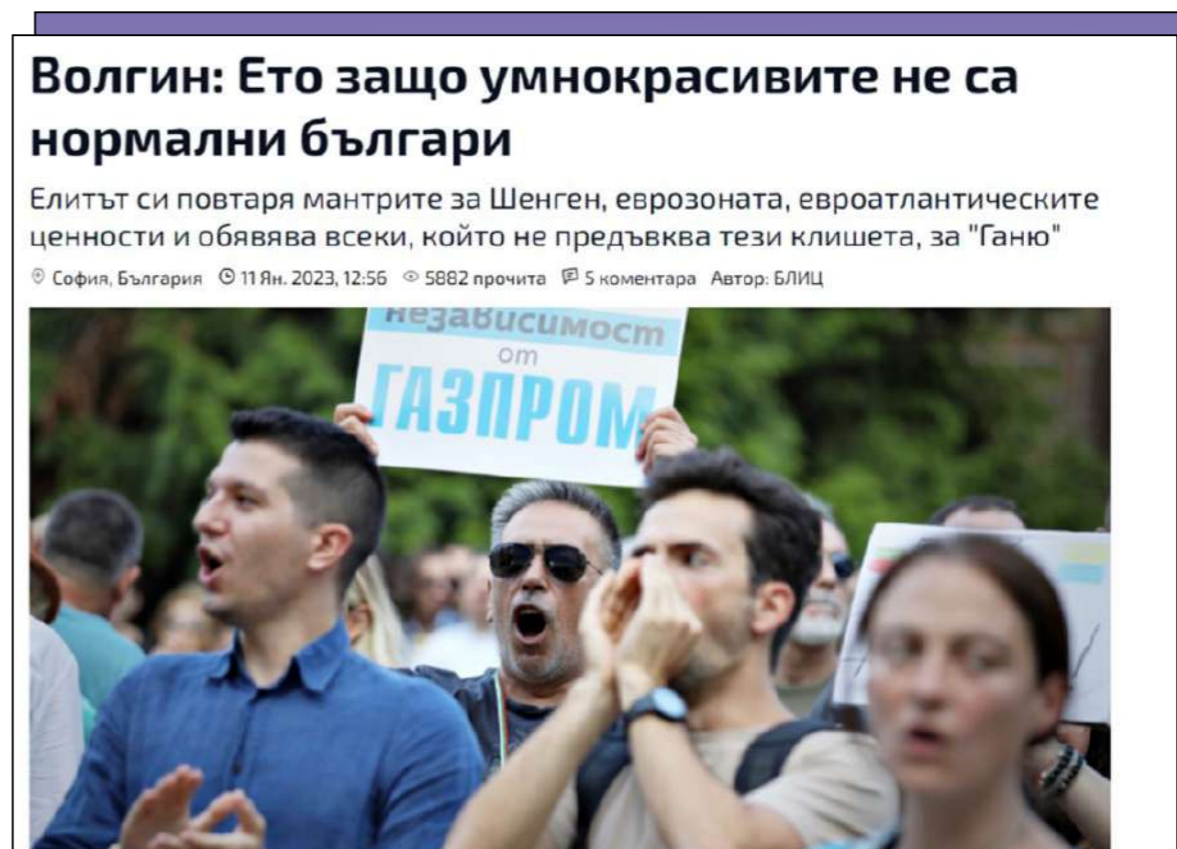
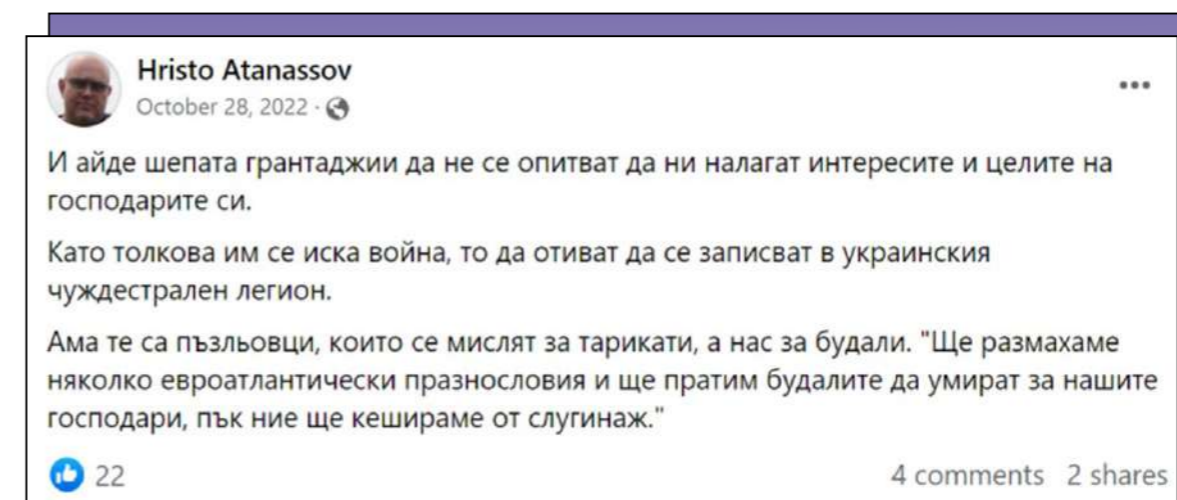
Наративът, спускан от Кремъл, цели да отслаби вярата в демократичните ценности на Запада, да представи Европейския съюз като структура, която неминуемо ще се разпадне, като враг и агресор срещу Русия, като марионетка на САЩ. Разказът гради тези за деструктивните опити за унищожаване на традиционните семейни ценности, разпад на съюза вследствие на „мигрантски нашествия“ и цели да увеличи страховете от вътрешни слабости на ЕС. Основна опорна точка в дезинформацията и пропагандата е представянето на ценностите на съюза като „гнили“, „извратени“ и в разрез с традиционните национални ценности. По идентична схема наративът обрисова и НАТО – като агресивен, заплашващ Русия съюз.

Прокарва се отличителна разделителна линия между Изтока (добрия)

14 Проект „Антилиберални дискурси и пропагандни съобщения в българските медии: разпространение и социално възприятие“, Фондация за хуманитарни и социални изследвания, 22 април 2016 – 22 септември 2018

15 Проект „Руската пропаганда в българските медии онлайн“, ФХСИ, март – юли 2022

и Запада (лошия). Изтокът се представя като еманация на традиционното, доброто, докато ЕС и САЩ – като агресивен, лош герой. Тази интерпретация се използва за „отмъкване“ на общественото мнение в определена посока, полюсно разделяне на ангажираните членове на обществото и в крайна сметка – агресивно противопоставяне и разкъсване на гражданската тъкан в позициите ѝ спрямо ЕС и САЩ.

Костадинов: САЩ искат широкомащабна война и подготвят мекия си тил - България

Въпреки че евро-атлантическата тълпа доминира в парламента, голяма част от обществото не разсъждава по този начин, каза лидерът на Възраждане

© София, България © 05 Ноем. 2022, 14:09 7596 прочита 5 коментара Автор: БЛИЦ

Снимка: Георги КОЛЕВ, БЛИЦ

Особеност в настоящата обстановка е пропагандният разказ за необходимостта от „неутралитет“ на отделните държави в отношение им и действията им към Русия – категорично противопоставяне на наложените на руската страна санкции, продължаване на изпълнението на газовите договори, въздържане от изпращане на военна подкрепа към Украйна и други. Сnižаването и суверенитетът на отделните страни в рамките на колективните съюзи се представя като единствена правилна алтернатива и достойна национална позиция.

„Подривната“ дейност на гражданските организации често се противопоставя на изконно българското, на традиционното нашенско. Внушава се, че България губи суверенитет и се „претопява“, губи жизнения си глас и се маргинализира за сметка на добруването на други играчи – ЕС, НАТО и САЩ.

КЪДЕ СА НАСОЧЕНИ АТАКИТЕ?

Изведените по-горе наративи определят и увеличените опасности пред организациите на гражданското общество, които работят за утвърждаване на демокрацията, принципите на добро управление и върховенство на правото. Обект на атаки особено чрез употребата на дезинформация и пропаганда обикновено са граждански организации, които работят на принципа на проектно финансиране и най-вече тези, които кандидатстват и използват международни и чуждестранни фондове.

Search Results
in НИЕ НЕ ИСКАМЕ ВОЙНА С РУСИЯ

Filters Reset

- Posts You've Seen
- Most Recent
- Posted by
- Tagged Location
- Date Posted

Възраждане
August 9, 2022

- КОЛКО ПЛАЩА „АМЕРИКА ЗА БЪЛГАРИЯ“?
- На 5-ти август Възраждане и адвокат Росен Рашков внесе сигнал до Прокуратурата за нередности в дейността на фондация „Америка за България“.
- В общо 358 страници е проучването, в което са описани многобройните случаи за финансиране на различни институции, НПО-та и медии.
- Ето само част от случаите:
  - Над 8 милиона лв. за „Икономедия“ АД, която издава стожерите на „независимата“ журналистика у нас „Капитал“ и „Дневник“. Дружеството е най-големият ползвател на грантове от тази фондация;
  - 180 000 лв. за Gospodari.com;
  - Над 1 милион лв. в подкрепа на „независима“ журналистика за по-силна демокрация - Mediapool.bg;
  - Над 100 000 лв. в подкрепа на Фондация „Офф Медия“, издател на OFFNews.bg;
  - 240 000 лв. в подкрепа на проект „Специализираната прокуратура срещу организираната престъпност“ на Фондация „Риск Монитор“;
  - Над 2 милиона лв. за програма „Младите лидери на България“, за периода февруари 2016 - февруари 2018 г. и много, много други.
- Възраждане вече преведе и адаптира към българското законодателство американския закон за регистрация на чуждите агенти, който предвижда строги правила за регистрация на фондации и неправителствени организации, получаващи финансиране отвън.
- С техните камъни по техните глави!

Ангел Георгиев, Възраждане

A Gente Zeta

December 9, 2022

За 38 години 32 милиарда долара. Това е потокът от пари, който Джордж Сорос е излял във всичките си неправителствени организации през последните години. Навсякъде, където се срещат онези организации, които подкрепят края на националните граници, се срещат НПО-та на Сорос. Зад тази международна подривна мрежа обаче стои много повече от Сорос. Ако погледнем историята на кариерата му, ще видим, че от самото начало той е работил за семейство Ротшилд. Точно така, Сорос е бил слуга на Ротшилд. Той насърчава международната подривна дейност от името на това банкерско семейство. Сорос обаче успява да проникне навсякъде, където либералният режим го позволява. Там където няма либерализъм, няма Сорос. А връщането на суверенитета, ще постави края на либерализма, и края на подривната дейност на този демон.

Miroslav Milchev

December 27, 2022

По новините на трите псевдобългарски телевизии (Българо-американска национална телевизия, Босфор ТВ и Стара ТВ) днес ще видите:

- Жалвания на един украински актьор, че сънародниците му нямат весели празници.
- Мънкане от разни наши НПО-та, че Русия търсила някакъв уж български псевдожурналист, който е известен само с ФАЛШИВИТЕ си новини за братушките.
- Че напрежението между Сърбия и Косово се увеличавало, заради някакви регистрационни табели на колите.
- Че арктически студ сковал краварите и вече имало жертви дори.
- Информация за дерайлирала влакова композиция, превозваща амоняк в Сърбия.

В новините на въпросните телевизии НЯМА да чуете и думичка за това, че днес се навършват 150 ГОДИНИ от залавянето на Васил Левски в Кърчинското ханче. Мислите, че това е случайно и просто шефчетата на новинарските блокове са били двойкаджи по история?! Едва ли. По моему такива са указанията им. Нищо де, народът български помни своите герои. Апостоле, поклон пред делото ти!

Димитър Недков: Управляват ни чужди НПО-та

От безПартиен ноември 1, 2022

39 0

„Три дни да избираш председател на парламента... Дано Рашидов да издържи, представям си какво му коства. За пръв път имаме парламент на петите колонии в България. Ако има правителство, то няма да е пробългарско.

Петите колонии са продукт на чуждоземни неправителствени организации, занимаващи се с „благотворителни“ цели. Постигнаха първата задача – българската земя да няма значение за нас. Най-вероятно ще станем непотопяем самолетносач като Малта“, посочи писателят.

Говорителите систематично твърдят, че държавата се управлява от чужди организации/ агенти, а целта е една – разпад, ограбване на ресурсите, смазване и унищожаване на българските ценности и морал.

Това са организации, заети в изграждането и утвърждаването на демократични ценности в ключови сектори като:

▶ правосъдие;

Георги Марков пред ПИК: България се управляваше от "Америка за България" чрез Кирчовците и ДБ на Сорос! Радев взе властта и ще я държи чак до 2025 г.

Фундаменталният въпрос е кой ни управляваше 7 месеца? Такъв дебат не се води, поради страх от американското посолство. Ами управляваше ни "Америка за България" чрез Кирчовците и ДБ на Сорос. Като резултат, тотално загубихме суверенитет, а икономическите последици тепърва ще се с товарят върху клетия български народ. За Шенген вече не ни искат две страни, догодина ще станат три.

При Борисов имаме подредена и уважавана държава. НПО на Сорос се съюзиха с "Америка за България". Резултатът е печален. Мигранти трепят полицаи и граничари, разградихме си държавата. Няма спасители... Оплюти са всичко и всички. След именит медик, и академик-химик, току виж се изкумил и комик.

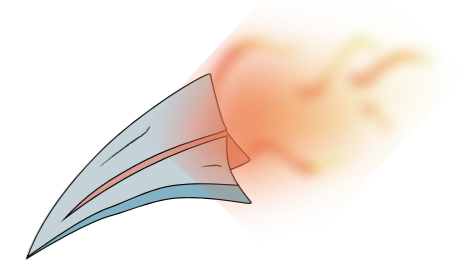
Подменихме партиите с НПО, лидерите с експерти и парламента - с президента. След подмяната на парламентарната република, следва зануляване на държавата. Ами така препоръчаха в Давос дядото Шваб и дядото Сорос. Господ да ни е на помощ!

ШАШМИТЕ НА ВЛАСТТА: Докладът на ЕК за върховенство на правото за България манипулиран по три направления

▶ образование и култура;

 Костадин Костадинов ✓
May 29, 2021 · 🌐

✗ Фондация "Заедно в час" ще бъде втората, която ще бъде изхвърлена от системата на българското образование, заедно с всички свои възпитаници, веднага след като Възраждане започне да управлява България.
Първата изхвърлена ще бъде фондация "Америка за България", която освен това ще бъде изхвърлена като цяло и от държавата.

▶ правозащитни организации, чиято дейност е насочена в подпомагането на и интеграцията на бежанци, в защитата на правата на LGBTQ общността и други малцинства и уязвими групи, срещу полово базираното насилие и т.н.;

НПО на Сорос охули грозно България заради бежанците

Страната ни и още пет държави от ЕС извършват незаконни действия и упражняват насилие срещу мигрантите според "Хюман Райтс Уоч"

📍 Вашингтон, САЩ 🕒 12 Ян. 2023, 22:11 📖 6624 прочита 🗨 14 коментара Автор: БЛИЦ

Възраждане is at София.
March 15, 2022 · Sofia · 🌐

ПРОФАШИСТКОТО НИ ПРАВИТЕЛСТВО ЧАКА УКАЗАНИЯ

"Не мога да разбира тези българи, които не виждат какво точно се случва в Украйна. Които не виждат нацистките отряди "Азов". Които не виждат горящите хора, запалени от нацистите. Които не виждат биологичните бази на САЩ в Украйна. Които не виждат военните американски бази в Украйна близо до границата на Русия. Които не виждат какви бежанци идват в България в по-голямата си част....

Слепи сме за истината и за историята. Слепи сме за националнопредателската политика на Кирил Петков и Проекта на посолството. Въвличат ни в Трета национална катастрофа под гръмките крясъци на психодесните и заработващите грантаджии на "Америка за България". Днес на посещение в България е Министърът на отбраната на САЩ. Ще се въздържа от споделяне на мнението си за въпросния. Само ще посоча, че е странно Блинкен и това да идват на посещение на Кирил Петков в тази ситуация. Ясно е, че САЩ искат нещо от нас във връзка с Украйна. Докато те си пазят собствените задни части, разбира се. Дори не приемат бежанци. Тази съмнителна чест е предоставена на бедни държави като България. Вече има много данни за клетите бежанци от Украйна, идващи със скъпи коли и джипове и безкрайна наглост и претенции. Не се съмнявайте, че бягат не от войната, а от правосъдието. По какъв начин ще се защитим, ако в България влязат нацисти, свикнали да убиват и горят живи хора!? Службите ни ще мълчат, защото явно за тях хляба е по-важен от националната ни сигурност и клетвата, която са дали. Или дори да кажат нещо, ще им разпоредят да си мълчат. Там нещата са ясни. Предателите са на власт и ни въвличат в катастрофа!

И този път е застрашено самото ни оцеляване. След демографската катастрофа, американските марионетки вкарват в България нацисти, които мразят българите по презумпция. Разполагат войски в България и военна техника, насочена срещу Русия с ясното съзнание, че България може да стане точка на ответен удар. Тях не ги интересува, те са на половин планета оттук.

И да попитам тези с укрофлаговете по профилите - подкрепяте ли убийците на деца? Подкрепяте ли да горят живи хора и то българи? Подкрепяте ли да избиват цивилно население и да го държат като заложник, за да си пазят задниците? Подкрепяте ли наркоманизирания шут, сложен от американците да им пази интересите в Украйна?! Кога ще започнете с "Хайл Зеленски", и "Хайл Мустафа"!??!

Няма обикновен нацизъм. Има глупаци, които допускат това да се случи под безучастните им погледи. Има предатели, които ще продадат Родината си за някой пост и пари.

И днес е най-важното всеки да избере страна. Вие НАЦИСТИ ЛИ СТЕ!?!

Елена Гунчева

#Възраждане #политика #България #Зеленски #Украйна #Русия #война #Народностьбране #КирилПетков #ОСТАВКА

„И този път е застрашено самото ни оцеляване. След демографската катастрофа, американските марионетки вкарват в България нацисти, които мразят българите по презумпция. Разполагат войски в България и военна техника, насочена срещу Русия с ясното съзнание, че Българин може да стане точка на ответен удар. Тях не ги интересува, те са на половин планета оттук.“

„Ясно е, че САЩ искат нещо от нас във връзка с Украйна. Докато те си пазят собствените задни части, разбира се. Дори не приемат бежанци. Тази съмнителна чест е предоставена на бедни държави като България. Вече има много данни за клетите бежанци от Украйна, идващи със скъпи коли и джипове и безкрайна наглост и претенции. Не се съмнявайте, че бягат не от война, а от правосъдието.“

Zlatan Zlatanov
2d · 🌐

Една ключова победа на здравия разум над пъклените неотроцкистки напъни на грантовите соросидни попълзновения, работещи със задачата да унищожат българското семейство, Светата Българска Православна Църква, българското училище и самата ни нация. След 2 април когато ВЪЗРАЖДАНЕ спечели предсрочните парламентарни избори като първа сила за тези изчадия ще започне дългия път назад, който ще бъде по тежък и от пътя на Наполеоновата армия, бягаща от Москва.

10:43 ч.

epicenter.bg/artic

ЕПИ

Република България разбира понятието "пол" само в биологичния му смисъл

Върховният съд забрани юридическата смяна на пола

Йорданка Бонзова
May 12, 2022 · 🌐

20 въпроса към българските националисти и умнокрасивите родолюбци.
Отговор не очаквам!

1. Защо клетите и бедстващи украински бежанци идват със скъпи коли и отсядат в спални хотели?
2. Защо украинските бежанци не се въдворяват в бежански центрове, които се охраняват?
3. Защо се допуска чужденци да правят шествие в центъра на българската столица с нецензурни плакати и призови за насилие към трета държава?
4. Защо българското правителство, вместо да ги контролира, шества с тях под чуждо знаме и явно се набърква във военен конфликт?
5. Защо за българските пенсионери и деца няма пари, а за украинските клетки бежанци с джипове има?
6. Клетите украински бежанци проверяват ли се на границата ни за оръжие, наркотици, биологични оръжия, както и нацистка литература и символи?
7. След като клетите украинци заявяват на цял свят, че той трябва да се бие за Украйна, те - мъжете, защо не са останали да си защитават родината, а кибичат тук в спа-хотелите и на ски в Банско?
8. Защо българското правителство изпусна безконтролно около 50 хиляди украинци, част от които вероятно членове на Азов, Айдар и прочие нацистки организации в Украйна? Да напомня, че българската армия е доста по-малка от навлезлите в България клетки нацисти.
9. Защо първата работа на клетите украинки е да отидат на козметик и маникюр в България?
10. Защо клетите украински бежанци се радват на привилегиите всичко да им е безплатно в България, докато българите си плащаме за "удоволствието" да живеем в собствената си държава?
11. Защо правителството допуска нацистки призови по българските улици?
12. Защо правителството участва в шествие под знамето на съюзници на ИДИЛ и нацистки символи?
13. Защо пред очите на правителството и депутати от управляващата коалиция и ГЕРБ се изгори руското знаме без тяхна реакция?
14. Защо се допуска чужденци и гости да вземат решения за България?
15. Защо се допуска да се говори от името на цяла България?
16. Защо изведнъж в България се появиха баснословни количества украински знамена и транспаранти?
17. Защо никой не казва кои са организаторите и финансови благодетели на тези митинг-шествия?
18. Защо се допуска български деца да участват в подобни предварително режисирани масови мероприятия с редица агресивни призови и прояви?
19. Защо никога не почетохте с подобен митинг паметта на стотиците загинали деца на Донбас, десетките хиляди невинни жертви между които и българи и против 8 годишния

▶ организации, които работят за защита на децата.

Plamen Dimitrov
December 14, 2022 · 🌐

Този геноцид над Българските деца трябва да спре! Докато има НПО-та финансирани от чужди държави да налагат чужди интереси в образованието ще е така. Единствените политици, които говорят и мислят за промяна са от Възраждане. Трябва да си върнем гордостта, че сме Българи и живеем в суверенна държава.

#чети #мисли #действай #успех

Георги Матеев
December 11, 2022 · 🌐

"Истанбулските" НПО-та за "правата на децата" с поредна зловеща атака срещу българските семейства.

Тъй като неведнъж съдът е спасявал семейството от посегателства от социалните служби, които са в интерес единствено на доставчиците на "услуги" по разбиване на семейства, под натиск от НПО-тата са внесени смразяващи промени в НПК.

Някои от тях са:

- 👉 Само "обучени" магистрати и прокурори да имат право да разглеждат дела за правата на децата. Но кой води обученията? Обученията ги водят точно НПО-тата, които после ще "осребряват" съдебните решения чрез "доставяне на социални услуги". Така се завършва един пълен затворен цикъл, в който дори магистратите ще бъдат вече зависими.
- 👉 Когато срещу детето е заведено дело, на родителите може да им бъде отказан достъп до информацията по делото както и да придружават детето в съдебното заседание, дори и детето да е посочило, че иска мама и тате да го придружават "ако това е в интерес на детето". Кой решава какъв е интересът на детето - "добре обучените" магистрати.

Промените са мотивирани с директива на Европейския съюз, която България не е привела напълно в националното си право.

Възраждане · Follow
July 30, 2022 · 🌐

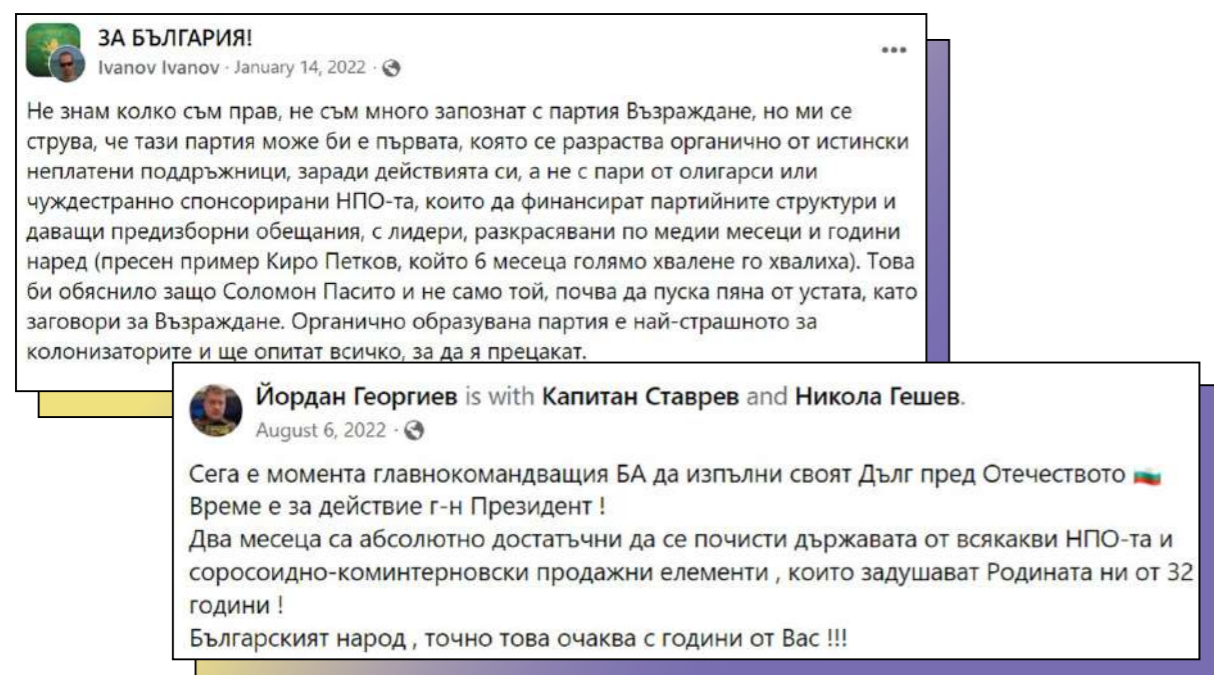
- 👉 На изпроводяк министерството на правосъдието, парцелирано от ДБ и понастоящем бидейки верен другар на грантаджийските НПО-та, вече е внесло в Народното събрание законопроект за промени в Закона за защита от домашното насилие.
- 👉 Мислите си, че с него е налице реална загриженост за пострадалите от домашно насилие? Смятате, че в законопроекта са залегнали наистина драконовски мерки срещу насилниците? Ако смятате така, то вие сте в голяма грешка. Тънкият момент (и главната цел) на този законопроект е записан едва ли не незабележимо в чл.6е, ал.7 от него:
- ✅ "Процедурите по избор на ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА (разбирай, НПО-та - бел.моя), които да осъществяват превенция от домашно насилие по реда на този закон, условията и редът за ФИНАНСИРАНЕТО, отчитането и контролът по дейностите по превенция се определят в правилника за прилагане на закона при спазване на правилата за държавните помощи".
- ❌ Така с това поредно и целенасочено игнориране на държавните институции започва поредният етап от борбата ни срещу либералните джендър-идеологии, рушащи държавните устои срещу хубаво държавно заплащане и провеждани от т.нар. демократи.
- 👉 С този законопроект можете да се запознаете тук:
<https://parliament.bg/bg/bills/ID/164301...>

Simeon Simeonov
December 5, 2022 · 🌐

Да разясня за "актрисата" Диана Димитрова. Тя излезе рекламно лице на движението "Me too". Генезиса му е от Холивуд, където начинаещи или посредствени актриси се борят за кариера, а след това обвиняват известни актьори, спортисти, продуценти и др. във всякакви насилния. След много години.

Всъщност началото на това движение в БГ е спонсорирано от НПО-та, прокаращи ценностите си. Юлиан Вергов е почтен човек и няма нужда да говорим за него. Той е жертва на евроатлантическите ценности.

Една от основните опорни точки е, че „НПО-та, финансирани с чужди грантове“, подкрепят конкретни политически партии или влияят и изменят политическата среда в страната в полза на чужди интереси.

Атаките и опитите за дискредитиране и стигматизиране на гражданското общество и инициативите му се извършва с емблематични думи и фрази, които започват да циркулират по-съществено след 2013 г. Ето част от тях, представени в доклад на Фондация за хуманитарни и социални изследвания от 2017 г.:

„соросоиди“, **„грантаджии“**, „джендъри“, „либерастии“, „грантоед“, „грантови анализатори“, „неолиберастии“, „толерастии“, „еврогей“, „слуги на чужди интереси“, **„чуждестранни агенти“**, „слуги на Америка“, „евроатлантически марионетки“, „грантови храненици“, „платени експерти“, „купени експерти“, **„продажни експерти“**, „децата на капитан Грант“, „сечесто финансиране“, „чужди фондации“, **„ротшилди“**, „рокфелери“, „евроатлантически фашисти“, „либерални фашисти“, **„фашизоиди“**, **„кръгът Сорос“**, „хрантутници“, „евроатлантици“, „професионални протестиращи“, „платени протестиращи“, **„либерални фундаменталисти“**, „дебългариз*“, „дехристияниз*“, „обезбългарява*“, „антихристиянски“, **„антибългарски“**, „измислени правозащитници“, „платени правозащитници“. ¹⁶

16 [Антидемократичната пропаганда в България, Първа част: Информационни сайтове и печатни медии 2013 – 2016](#), ФХСИ, 2017

Арсеналът от изрази и думи в по-голямата си част е директно калкиран („буквално преведен“) от руски език. Този „списък“ от квалификации, обидни думи и фрази се използва не само в социалните мрежи, но и активно се тиражира в някои български медии.

Основните цели са дискредитирането на гражданските организации и тяхната дейност, с което да се повлияят негативно обществените нагласи и да се повиши недоверието към тях.

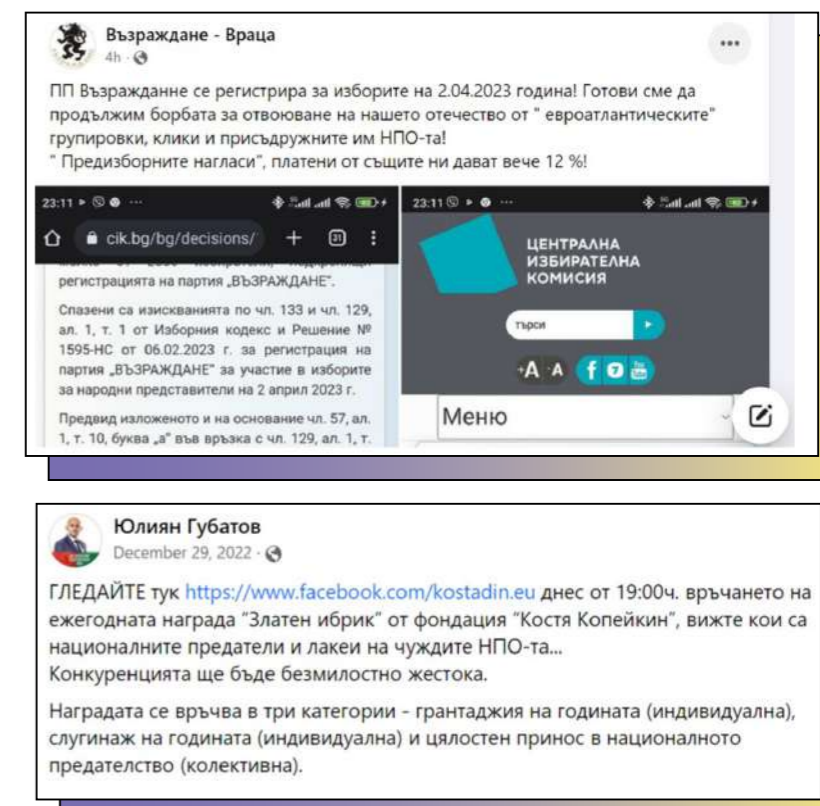
Според национално представително изследване на общественото мнение, проведено през октомври 2021 г., 16% от анкетираните имат доверие на гражданските организации, а делът на заявिलите недоверие към тях е 46%. 38% не са изразили мнение.

51% от гражданите, които са заявили, че не се доверяват на неправителствените организации, са посочили като причина липсата на информация за дейността им, а 33% – финансирането от чужбина.¹⁷

► Откъде идват атаките?

Зловредното влияние, в контекста на войната в Украйна, има два източника – външен и вътрешен. Те могат да работят координирано, но и да преследват собствени цели с един и същи набор от средства и по собствена времева рамка и календар. Сред източниците на атаки срещу гражданския сектор са:

- Политически играчи или политически партии, чиято цел е посочване на „враг“, срещу когото да консолидират електорат чрез антидемократична и антиевропейска реторика, създаване на високо шумово ниво и отразяване в медиите и социалните мрежи на техните послания.

17 [Доверие към неправителствените организации през есента на 2021 г.](#), Институт Отворено общество – София

Гражданският сектор е заплашен и от друг специфичен вид манипулативно съдържание – малинформацията. Това е умишлено публикуване на персонална информация в името на личен или корпоративен интерес, преднамерена промяна на контекста, датата или времето на публикуване на автентично съдържание.¹⁸ В тези случаи може да се ползва вярна информация, която се интерпретира превратно, с цел да се нанесе вреда на определена личност или организация. Фрапантен пример, при който са използвани лични данни (в т.ч. и огромен брой ЕГН-та на активисти в гражданския сектор), е оповестеният от лидера на „Възраждане“ списък с неправителствени организации и медии, които, по думите на Костадинов, *трябва да бъдат регистрирани като агенти на чуждо влияние*. На пресконференция от 5 август 2022 г. посочените в списъка бяха определени като „*октоподоподобна структура*“, *заплашваща националната сигурност*. Въпросният списък беше публикуван на сайта на партията като доказателство за разобличаването на огромната мрежа, прокарваща чуждо влияние.¹⁹

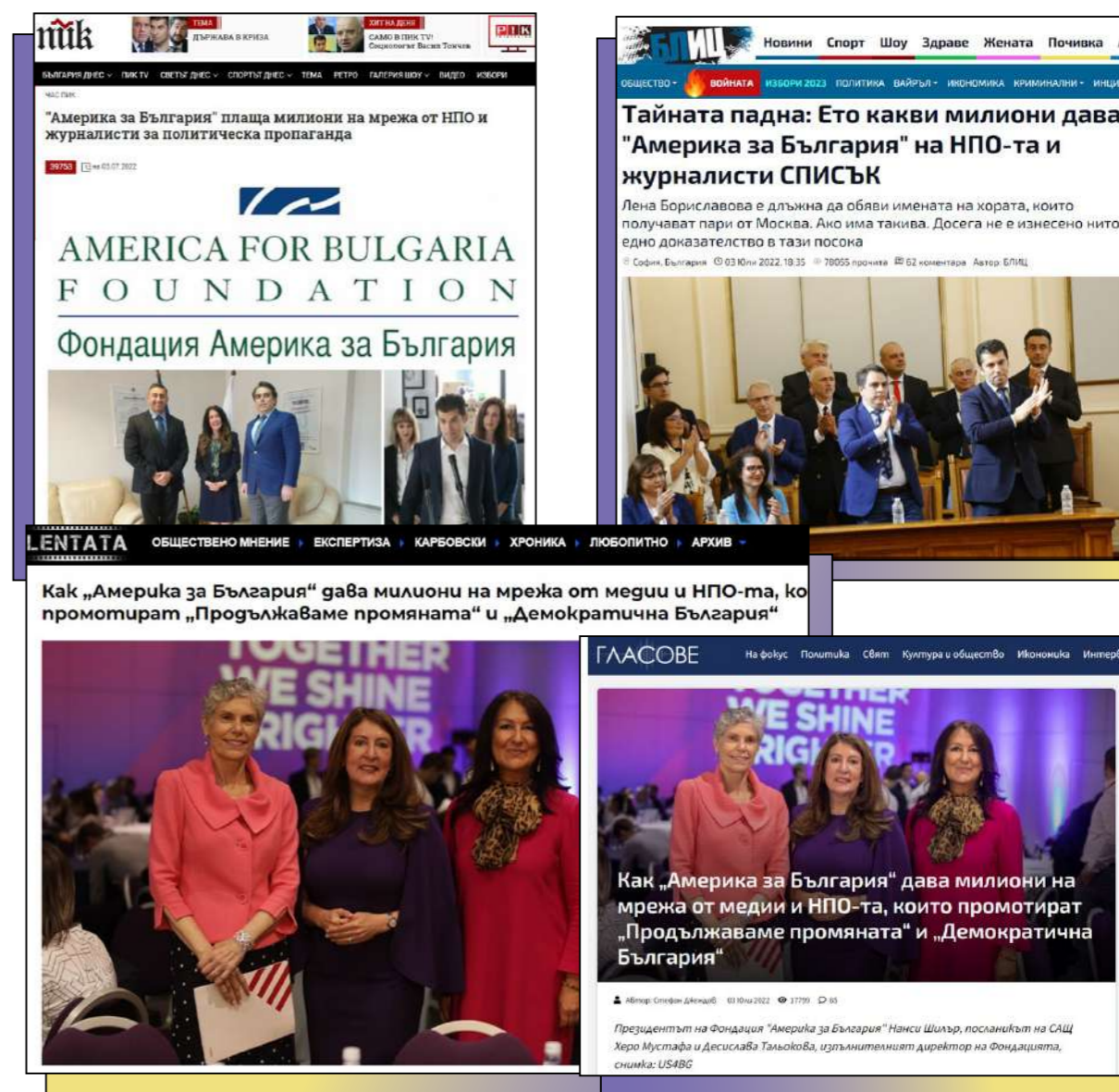
► Дезинформацията и пропагандата срещу гражданския сектор се разпространява от жълти медии както с авторски материали, така и с препечатване на материали от чужди източници. Това могат да бъдат сайтове, в които работят живи хора, но също и сайтове, агрегати на съдържание. Кликбейт²⁰ заглавията, които „разобличават“ подмолни действия на гражданския сектор, са способ за увеличаване на аудиторията. Често в хора се включват и конкретни журналисти, които са познати с проруска и антиевропейска риторика.

Специфичното усилване и мултиплициране на пропагандата се извършва от жълти медии или агрегатори на новини. Късче дезинформация може да бъде открито препечатано в десетки сайтове:

18 Wardle, Claire. Information disorder: ‘[The techniques we saw in 2016 have evolved](#)’, [Firstdraftnews.org](#), October 21, 2019

19 През м. февруари 2023 г. е подадена жалба до КЗЛД срещу „Възраждане“ за неправомерно публикуване на лични данни. Реакцията на гражданските организации е инструмент за възпиране на опитите за стигматизация на определени групи, в т.ч. и чрез незначително на основни човешки права (на личен живот) и нарушения на закона. Вж. повече: [„Възраждане“ се проверява за огромна злоупотреба с лични данни](#), Сега, 23.03.2023 г.

20 *Clickbait* се ползва за съдържание, създадено и оформено с цел да привлече внимание и да генерира възможно повече посещения на даден сайт. Този тип заглавия обикновено са сензационни и скандални, за да провокират любопитство и да насърчат кликуването върху хипервръзката. В тези случаи по отношение на съдържанието се правят редица компромиси с достоверността и достатъчността на информацията.

Агрегатите лесно могат да се разпознаят по липсата на редакционно каре, в което е описано кой е собственик и издател на сайта и кои журналисти оформят материалите там. Обичайно там се публикуват калкирани материали от руски или проруски медии и това личи на пръв поглед от нетипичните за българския език изрази, фрази, постройка на изреченията и т.н.

Към днешна дата са реализирани редица проучвания, в които се посочват медии, разпространяващи дезинформация, руска пропаганда и антидемократични послания.²¹

21 В изследването на ФХСИ [„Руската пропаганда в българските медии онлайн: Преди и по време на войната срещу Украйна \(01.01 – 31.05.2022 г.\)“](#) е посочен списък с 25 топ медии, разпространяващи пропаганда (с. 20). Сайтът [„ЕС срещу дезинформацията“](#) също предоставя възможност гражданите да проверят кои са източниците, разпространяващи дезинформация. Част от посочените тук сайтове попадат и в двата списъка.

Ето някои сайтове, с чието съдържание се тиражират наративи, които може да определим като пропагандни, проруски и/или антилиберални:

TOP-NOVINI

NEWSOFDAY

NIKISASA

ISKAMNOVI

ИСТИНАТА.net
новинарският портал

POGLED • INFO

news BULGARIA
COMENT LIKE TALK SHARE

Informiran.net

NEWS FRONT

ефир.инфо

БЕЗ
ЛОГО

WORLD TODAY

ВЧАС

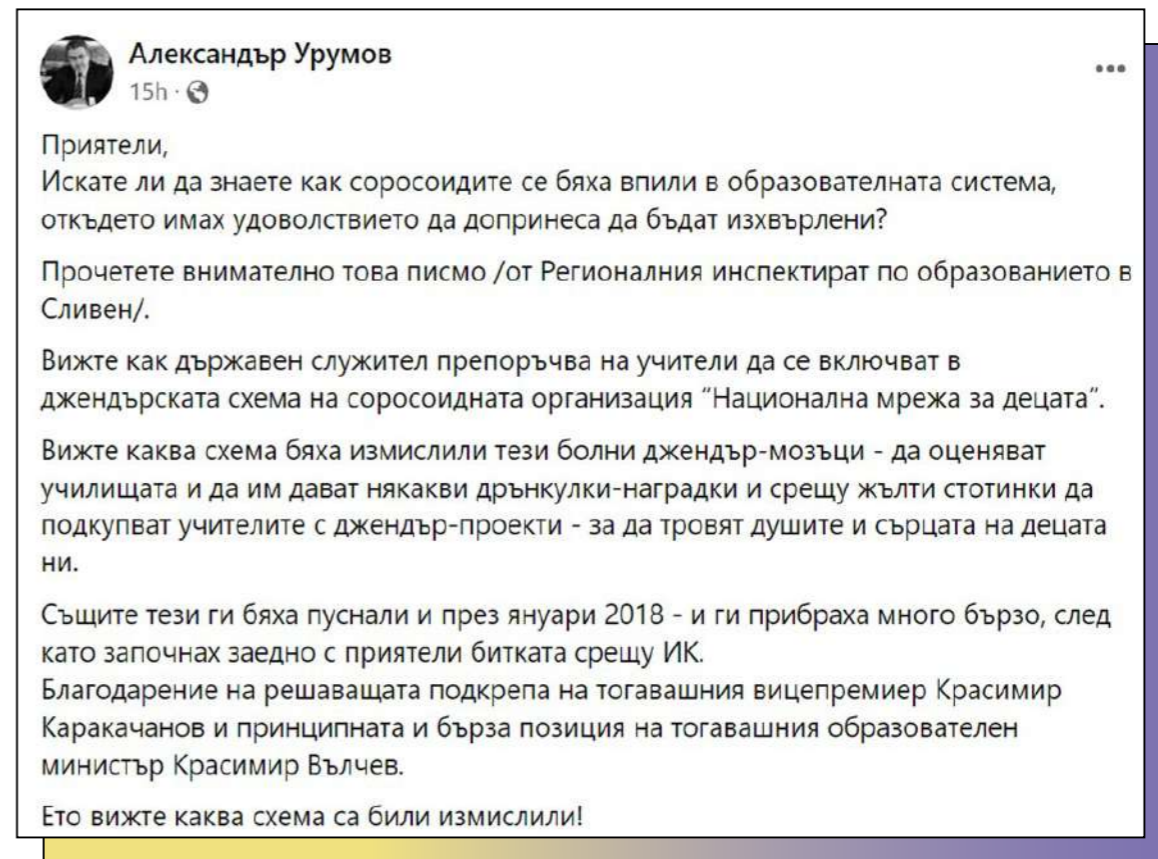
ZANAS

BE PARTIEN
ЗА ИСТИНАТА

BG7

БЛИЦ
blitz.bg

► Публични личности, които привидно или фактически не са свързани с конкретна политическа партия, лидери на мнение или личности със съществена аудитория в социалните мрежи също са проводник на дезинформация и пропаганда, насочена срещу гражданските организации. Поначало атаките са опаковани като „лично мнение“ или отстояване на национални интереси и ценности, на политически възгледи, свързани със социално-икономическото развитие на страната и пречките пред постигането на напредък и обществено значими цели.

Bogomil Bonev
July 26, 2022

Да изясним някои опорки на русофобите:

- Русия упражнява газов шантаж.

Отговорите са повече от един.

а. САЩ пък упражняват доларов шантаж. Дори не им позволиха да си платят дълга.

Западът изключи Русия от системата за международни разплащания SWIFT.

б. Кражба на валутните резерви. Западът получи газ, плати го в собствена валута и после я замрази в собствените си банки. Чиста кражба по всички национални правни системи и по правилата на международното право.

- Русия и Газпром загубиха статута на надежден доставчик. Нарушават търговски договори.

Отговор: Статутът на надеждни партньори загубиха всички най-големи западни компании със санкциите срещу Русия. Нарушавайки всички възможни търговски норми и договори.

- Русия спира доставката на горива, въпреки че си плащаме.

Отговор: Виж по-горе. Плащаме в западна валута, която е предмет на санкции и руснаците не искат повече да ги крадат - те да доставят горива, а западните страни да ги крадат и да задържат парите. Затова Русия предложи напълно приемлива система за разплащания, която не позволява да ги прецакват дребни тарикати, които управляват страните от ЕС и НАТО.

- Русия има шпиони под дипломатическо прикритие.

Отговор: Всички страни имат. Това е правило, а не изключение. Важи даже за нашата опоскана страна. Ама руснаците били много у нас за разлика от българските дипломати в Москва.

Това е наша грешка. Вместо да търсим загубени пазари там, ние от икономии и глупост съкращаваме персонала си. А персоналет на американското посолство е хиляди. Там условие за пропорционалност няма ли? Защото българските правителства и дипломатите ни в САЩ нищо не вършат. Справка договорът за F-16.

- Руската пропаганда преобладава.

Отговор: Опашата лъжа. Спрени са всички канали на руските СМИ. Истината за Украйна и Русия не може да си пробие път. За лъжите на украинската и западната пропаганда са впрегнати огромни средства. Всъщност, в цял свят се промиват мозъците с антируски настроения чрез мобилизирането на всякакви СМИ, журналисти на хонорар и откровени шпиони под журналистическо прикритие. Примерът със злополучния шпионин Христо Грозев е показателен.

Работи за разпространение на лъжите на английското разузнаване, пишейки се разследващ журналист. Така се опитва да придава привидност за независимост и автентичност на лъжите.

У нас нашумя една групичка с влияние във Фейсбук. Сайтът им е factcheck.bg. Там уж проверяват фактите, а всъщност яростно разпространяват украински и западни лъжи. Даже менторът им изглежда зле прикрит шпионин. А финансирането е директно от НАТО и САЩ. От ЕС също не отказват пари за същото - да не достига истината за събитията в Украйна до хората.

Да не говорим за Отворено общество, Център за изследване на демокрацията, различни други НПО, финансирани открито от Държавния департамент или ЦРУ, все едно. Широка мрежа от платени лъжци, които го играят журналисти и политолози. Удавено в лъжи обществено мнение в САЩ, Англия и ЕС.

Да не говорим за Отворено общество, Център за изследване на демокрацията, различни други НПО, финансирани открито от Държавния департамент или ЦРУ, все едно. Широка мрежа от платени лъжци, които го играят журналисти и политолози. Удавено в лъжи обществено мнение в САЩ, Англия и ЕС.

Новини Спорт Шоу Здраве Жената Почивка Авто

ОБЩЕСТВО • **ВОЙНАТА** ИЗБОРИ 2023 ПОЛИТИКА ВАЙРЪЛ • ИКОНОМИКА КРИМИНАЛНИ • ИНЦИДЕНТИ

Георги Марков: България се украинизира от ПП и ДБ на Сорос, ще ни хвърлят във войната

Както в Украйна Порошенко уволни главния прокурор по нареждане на Байдън, така и у нас партизаните на Сорос погнаха Гешев, посочи бившият депутат от ГЕРБ

София, България 02 Февр. 2023, 08:48 9536 прочита 9 коментара Автор: БЛИЦ

Silva Doncheva
December 28, 2022

Русь се трансформира; мощно, дълбоко, сякаш бавно, но всъщност екстремно бързо. Степента на преобразуването е пряко пропорционална на времето на военните действия, колкото по-дълго, толкова по-ефикасно, до определения момент на необратимост на процеса.

Докато има СВО ще има високи цени на енергоресурсите, ще се построят новите трасета, ще се създаде независима икономика, ще се укрепи рублата, ще се изхвърлят чуждите НПО-та, предателите, слабоволевите и лигльовците, ще се пресъздадат ценностите, надявам се Христови..

Докато има СВО Европа, както и отчасти САЩ ще затъват във все по-дълбока икономическа, енергийна, финансова, продоволствена и социално-нравствена кризи, ще се срути еврото. И така и тук в Европа ще започне трансформация с болка и ужас.

Често актьорите се „препечатват“ и така усилват ехото от посланието:

Костадин Костадинов
September 25, 2022

"В Русия няма протести, защото бяха забранени всички НПО-та, които получават финансиране отвън. Обявиха ги за чужди агенти и сега няма кой да поведе хората" - Валери Тодоров, БНТ.

Нали разбирате - само финансирани от чужбина "НПО-та" могат да поведат народа. Американските агенти на влияние в обществото и медиите съвсем си разпасаха пояса и вече нямат никакви притеснения да признават това, което доскоро отричаха. А това означава само едно - почват да се паникьосват от зараждащия се обрат в България и възраждането на българската независимост!

1.2K

77 comments 93 shares

Like

Comment

Share

Георги Димитров
1d · 🌐

Чуйте и вижте Путин! И ще разберете защо нашето решение на Конгреса на БСП ЗА РЕФЕРЕНДУМ срещу джендърството е удар в десетката!
В своята реч освен всичко друго, Путин направи на нищо и налаганите на Запад джендър теории и практики, с което самият Запад иска да си унищожи народите.
ПУТИН: "Разрушават семействата, културно-националната идентичност, с израждането и издевателствата на децата, включително и с педофилията, която се явява норма на техния живот. Принуждават свещениците да благославят еднополовите бракове. Нарушват светото писание, което им казва, че семейството, това е съюз на мъж и жена. Англиканската църква пък ще разглежда концепцията за джендърно-неутралния Бог. Какво да кажем - "Прости им, Господи, те не разбират".
А само преди дни насекомите в европарламента отново гласуваха Брюксел да наложи насила Истанбулската конвенция. Все пак слава тебе Господи, за решението на Върховния Касационен съд срещу кастрирането на пола. — in Москва • Moscow.

► Социалните медии са най-бързият канал, в който дезинформацията и пропагандата се разпространяват. Инфлуенсъри, обикновени потребители, анонимни профили и тролове могат да бъдат източник на единични постове или дори продължителни кампании срещу гражданския сектор.

Социалните мрежи генерират огромна част от дезинформацията, като постове в тях редовно се препечатват в съмнителни информационни сайтове.

Анастасия Гешева
5 407 subscribers

Украинската редовна армия е почти напълно унищожена. Става дума за цифра около и над 300 000 души, които вече ги няма на Земята. Украйна е започнала мобилизация на непълнолетни, под 18 години, вече има данни за 16 годишци. Само напомням, че точно това прави Хитлер през 1945 година, когато мъжко население в Германия вече не е останало.

Докога ще продължи това безумие, украинският народ да бъде унищожаван целенасочено и методично, не зная. Зная какво говорят неговите "партньори и приятели". Лидери, политически субекти от ЕС, държави членки на НАТО, включително България, САЩ и Канада говорят за **ПРОДЪЛЖАВАНЕ ВЪОРЪЖАВАНЕТО НА КИЕВ, ЗАЩОТО ТОЙ МОЖЕ ДА СИ ОТВОЮВА ТЕРИТОРИИТЕ И ДА ПОБЕДИ РУСИЯ.** Следователно геноцидът продължава. Друг е въпросът за какво "отвоюване на територии" става дума, при положение, че Украйна е част от Русия.

👍 327 🗨️ 66 🚬 21

LENTATA ОБЩЕСТВЕНО МНЕНИЕ | ЕКСПЕРТИЗА | КАРБОВСКИ | ХРОНИКА | ЛЮБОПИТНО | АРХИВ

Анастасия Гешева: Ако не сключим нов договор с „Газпром“, ни чака глът още тази есен и зима

DUNAV MOST ЗА НАС | УСЛОВИЯ ЗА ПОЛЗВАНЕ | ЛИЧНИ ДАННИ | РЕКЛАМА | КОНТАКТИ

РУСЕ | БЪЛГАРИЯ | СВЯТ | РАЗВЛЕЧЕНИЯ | СЪБИТИЯ | ФОТО | ВИДЕО

ГОРЕЩО | Младец се бори за живота си след тежка катастрофа на... | НОВИНИТЕ ДНЕС | 36

Анастасия Гешева: Руските военни обявиха, че патогени се разпръскват чрез летателни апарати

08 октомври 2022 - 10:43 часа | Редактор: Делиана Маринова | Коментари: 6

Анастасия Гешева: ЕС ще се разпадне много бързо оттук нататък

YouTube BG Search

Балотаж

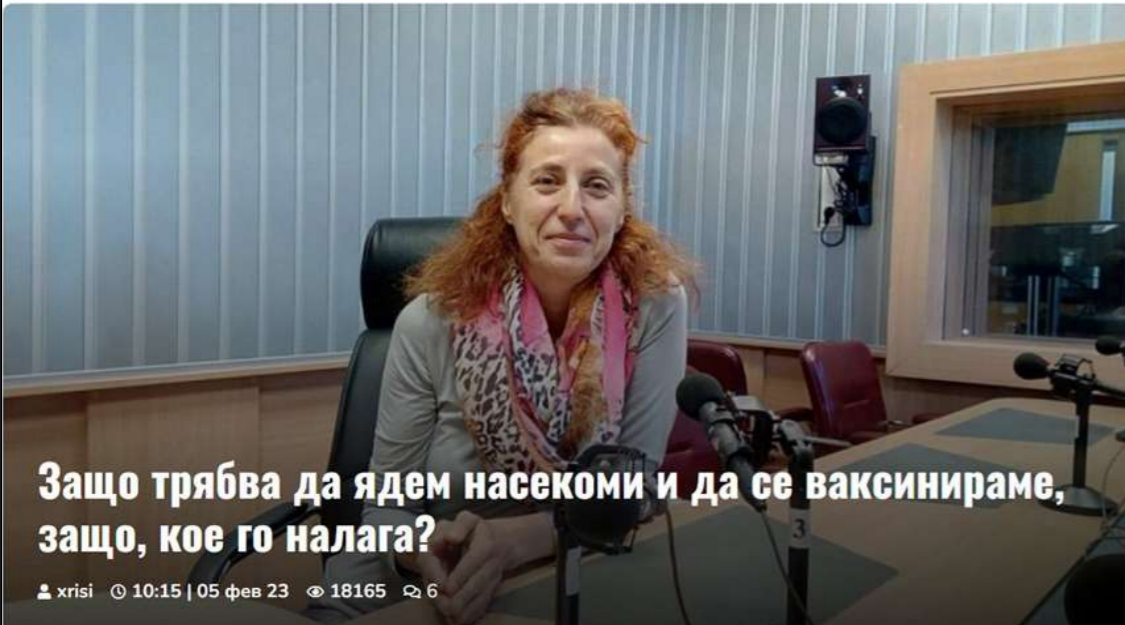
Дълбоката държава (ДД) - гenezиса с Анастасия Гешева

Балотаж 4.85K subscribers | Subscribe | 917 | Share

СВОБОДНО СЛОВО

БЪЛГАРИЯ КОМЕНТАР ПОЛИТИКА СВЯТ БИЗНЕС СПОРТ МРЕЖАТА ЛЮБОПИТНО ТЕХНОЛОГИИ

КОМЕНТАР

Защо трябва да ядем насекоми и да се ваксинираме, защо, кое го налага?

xrisi 10:15 | 05 фев 23 18165 6

СВОБОДНО СЛОВО

БЪЛГАРИЯ КОМЕНТАР ПОЛИТИКА СВЯТ БИЗНЕС СПОРТ МРЕЖАТА ЛЮБОПИТНО ТЕХНОЛОГИИ

КОМЕНТАР

България е единствената държава в ЕС, която има възможност да отхвърли еврото чрез народно допитване, а не чрез политическо решение

xrisi 11:21 | 04 фев 23 17402 2

СВОБОДНО СЛОВО

БЪЛГАРИЯ КОМЕНТАР ПОЛИТИКА СВЯТ БИЗНЕС СПОРТ МРЕЖАТА ЛЮБОПИТНО ТЕХНОЛОГИИ

UNCATEGORIZED

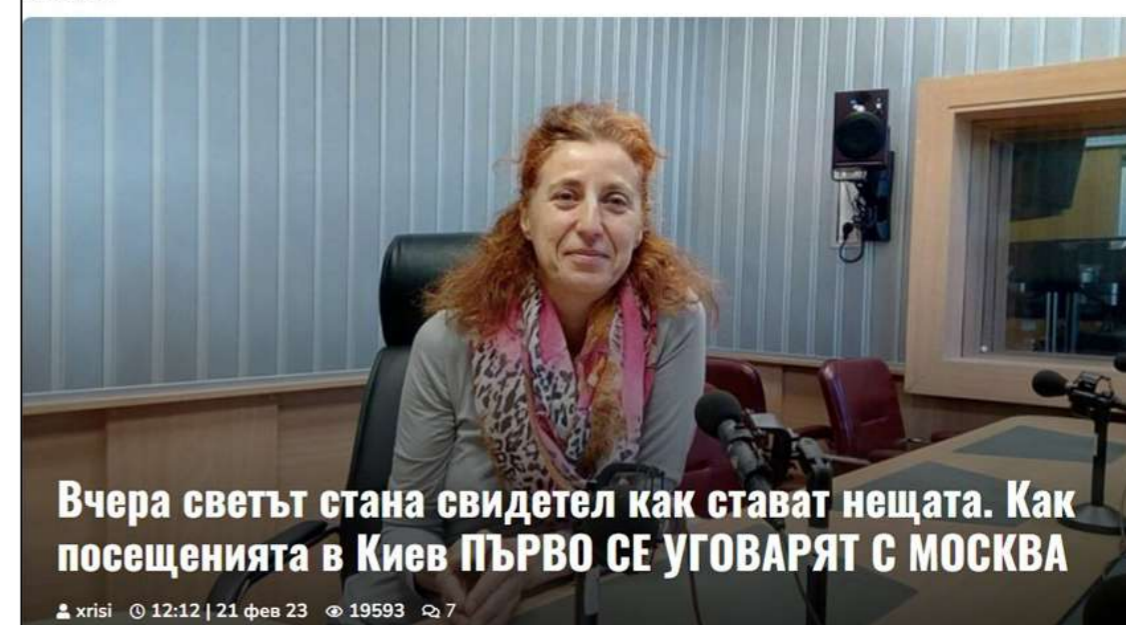
Западът се разпада като стара актриса, сваляща грима си, под който има грозота и смърт

xrisi 12:09 | 19 фев 23 16464 5

СВОБОДНО СЛОВО

БЪЛГАРИЯ КОМЕНТАР ПОЛИТИКА СВЯТ БИЗНЕС СПОРТ МРЕЖАТА ЛЮБОПИТНО ТЕХНОЛОГИИ

КОМЕНТАР

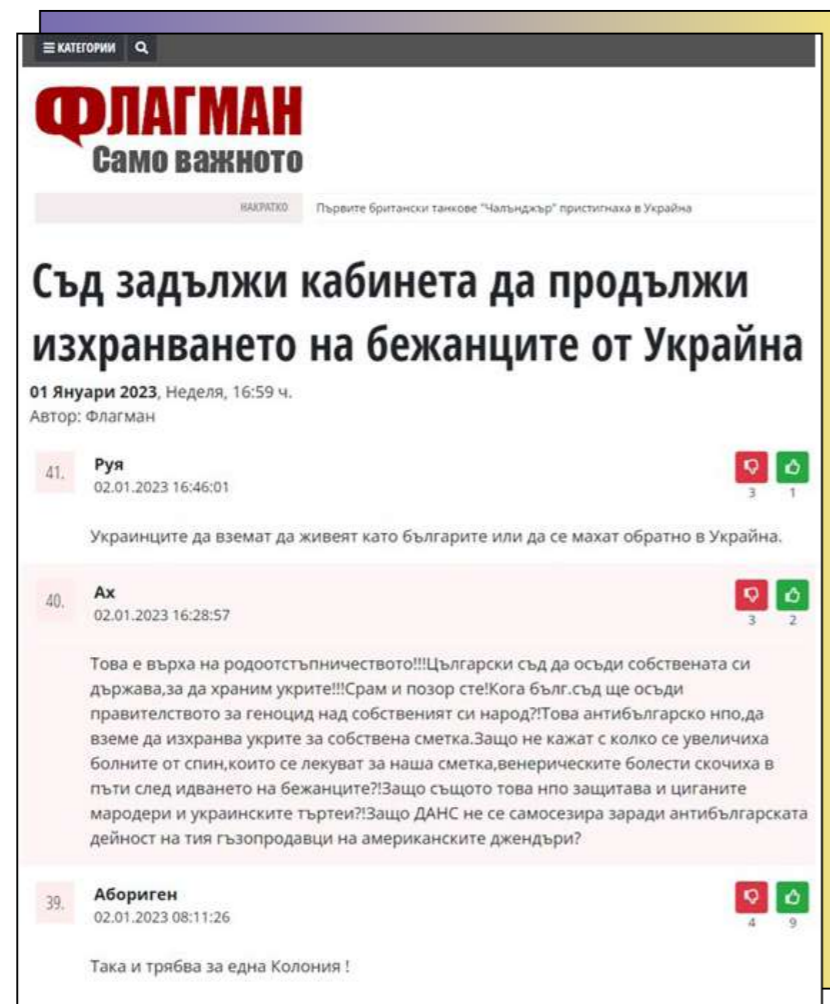
Вчера светът стана свидетел как стават нещата. Как посещенията в Киев ПЪРВО СЕ УГОВАРЯТ С МОСКВА

xrisi 12:12 | 21 фев 23 19593 7

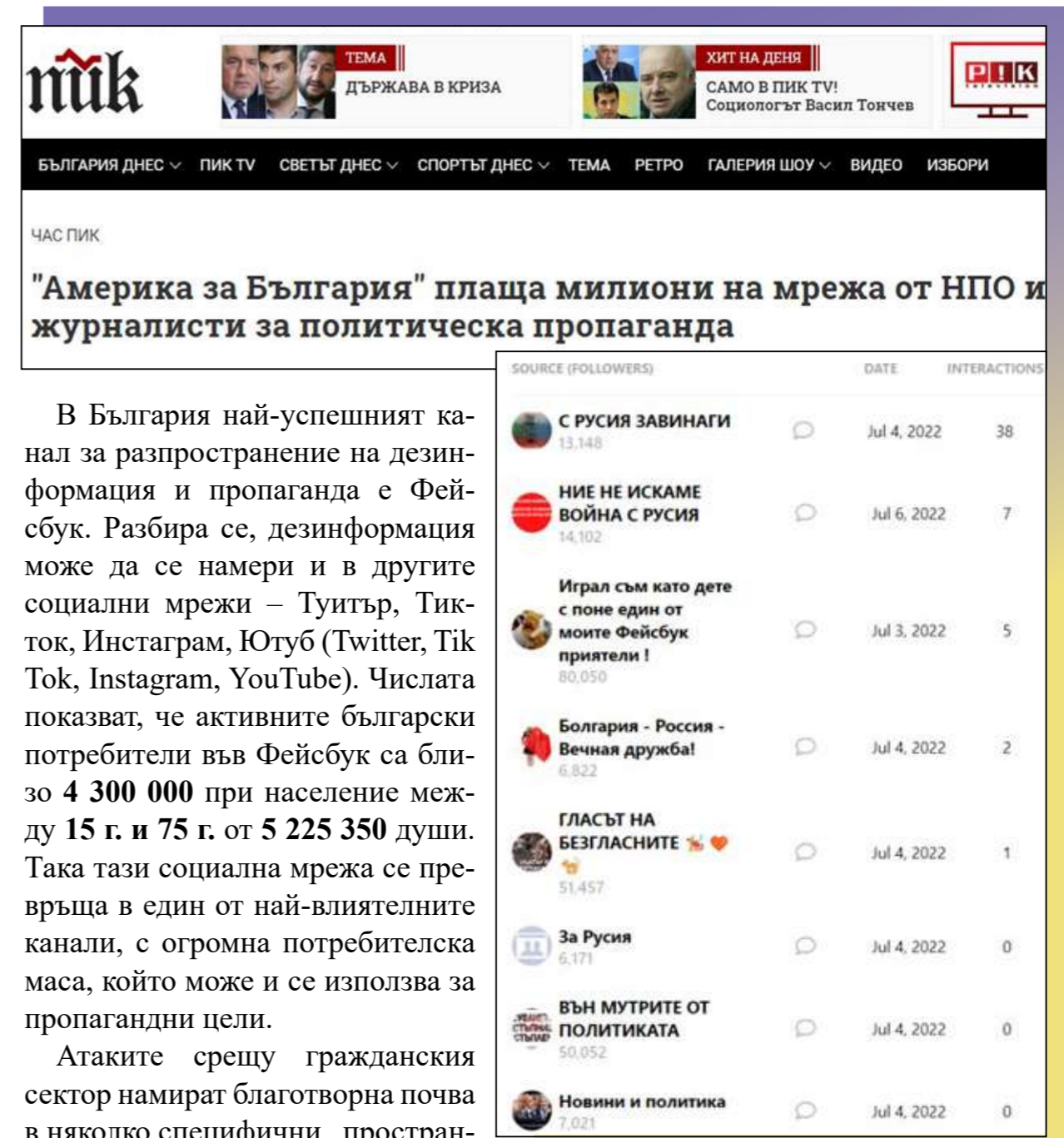
Необходимостта от опровергаване на слухове, конспиративни теории, неверни или опасни твърдения и в цялост – дезинформацията и опорните точки, спускани от руската пропаганда, наложи създаването на екипи проверители или т.н. „фактчекъри“. Такива екипи вече активно противодействат, проверявайки широко разпространяващите се късчета дезинформация с помощта на инструменти с отворен код (Open Source), журналистически техники и други.

► Коментари, разпространявани от реални потребители или тролове, под конкретни новини, отразени в медии или в социалните мрежи.

► Къде се разпространяват в социалните мрежи?

В България най-успешният канал за разпространение на дезинформация и пропаганда е Фейсбук. Разбира се, дезинформация може да се намери и в другите социални мрежи – Туитър, Тикток, Инстаграм, Ютуб (Twitter, Tik Tok, Instagram, YouTube). Числата показват, че активните български потребители във Фейсбук са близо 4 300 000 при население между 15 г. и 75 г. от 5 225 350 души. Така тази социална мрежа се превръща в един от най-влиятелните канали, с огромна потребителска маса, който може и се използва за пропагандни цели.

Атаките срещу гражданския сектор намират благотворна почва в няколко специфични „пространства“:

Владимир Путин - носител на Нобеловата награда за мир!
Public group · 8.9K following

Community home
Events

Mihail Dimitrov
May 14, 2022 · 🌐
Руската армия бие Украйне до спукване!!!!
675 124 comments 26 shares

Like Comment Share

Write a public comment...

Георгица Цветкова
ДА ЖИВЕЕ ПУТИН ВЕЛИК ПРЕЗИДЕНТ НА ВЕЛИКА РУСИЯ ИЗТРЕБИ ВСИЧКИ ФАШИСТИ, И ЛАБОРАТОРИИТЕ ДЕТО БЪЛВАТ, ОТРОВА, КОВИД, ДЕЛТА, ОМИКРОМ И ЖЪЛТЕНИЦА ТА СА Я ПУСНАЛИ, И СИГУРНО И ДР... ТЕЗИ УКРАЙНЦИ, БЕЖАНЦИТЕ МОЖЕ БИ СА ЗАРАЗЕНИ, НАРОЧНО СА ПУСНАТИ, ПО ДЪРЖАВИТЕ ЗА, ДА ЗАРАЗЯТ ЧОВЕЦИТЕ МАРШ ОТ БЪЛГАРИЯ АНАРХИСТИ И ЛОШИ ХОРА, И СИ ВЗЕМЕТЕ ОНОВА ЧУДОВИЩЕ ОТ СОФИЯ МАЙКА УКРАИНА, РОЗОТИЯ,, СИГУРНО БЪЛВА ЗАРАЗА С ОТВОРЕНАТА УСТА

НИЕ НЕ ИСКАМЕ ВОЙНА С РУСИЯ
Vanja Toncheva · 23 Jun 2022 · 🌐

Rossen Georgiev
22 Jun 2022 · 🌐

В България трябва да се проведе Специална операция по дегрантификация и десоросоизация най-вече на софийското, мързеливо и нагло, ояло се по офисите на стотиците НПО-та население... Дегрантификацията трябва да е безпощадна и светкавично бърза. Не се ли направи, грантоядите НИКОГА няма да позволят на народа на България сам да решава какви да са позициите му и в каква държава да живее. Дегрантификацията трябва да стане една от първите цели, ако Възраждане или друга някоя независима от Америка за България партия вземе властта. Не проведат ли тази операция светкавично, грантоплюскателите няма да оставят властта да направи нищо смислено. Ще я тормозят денонощно с Майдани и ще провалат мандата ѝ, докато накрая успеят и да я свалят.

Ето БСП например, вече също е овладяна от грантоплюскателите. Най-ясно това се вижда в момента по поведението ѝ спрямо участието ѝ в Американската за България управляваща коалиция. Дори в БСП са се навъдили млади, умни и красиви грантояди, чието поведение и приказки с нищо не се различават от тези в традиционно грантоядните партии. Помислете добре... Колкото и да се тръбни как всички, които не се изхраняват от американските грантове и ги считаме за вредни за обществените процеси, се изхраняват от руски такива, факта е, че Русия няма нито едно НПО в България!!! Нито едно! Нула!... А американските знаете ли колко са? Никой вече не знае. Казват, че само тези, които получават трансшовете, за да се "трудят" по интеграцията на малцинствата, били повече от 100... Правете сметка колко е общия им брой.

„десоросоизация“
„дегрантификация“
„грантоплюскатели“
„грантояди“

► Публични или непублични групи с проруска насоченост. Интересно е да се отбележи, че в периода около 24 февруари 2022 г. се създават десетки подобни български групи, които, изглежда, попълват съдържанието си координирано;

30 години ИНСТИТУТ ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО СОФИЯ

"Отворените общества не поддържат един-единствен възглед за "истина", а по-скоро се опитват да установяват закони и институции, които позволяват на хора с различни възгледи да живеят заедно в мир".
Карл Попър

НАЧАЛО НОВИНИ ТЕМИ ИНИЦИАТИВИ АНАЛИЗИ И ДОКЛАДИ ФАКТИ И ДАННИ ЗА НАС УСЛУГИ

87 проекта в отговор на войната в Украйна търсят подкрепа от Фонд Активни граждани

18.04.2022

87 проектни предложения бяха подадени в рамките на Четвъртата (извънредна) сесия от Схемата за малки инициативи на Фонд Активни граждани България по Финансовия механизъм на ЕИП. Сесията е в подкрепа на проекти на граждански организации в условията на променената среда и възникналите предизвикателства

Фонд Активни граждани

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active citizens fund

BOOK INTERACTIONS

279 3 10 266

REFERRALS

Facebook Twitter Redit Instagram

RES POSTED TOTAL INTERACTIONS TOTAL FOLLOWERS

62 4,264 857,992

SOURCE (FOLLOWERS) DATE INTERACTIONS LINK

Боевен Съюз - БИО Шипка 17,061 May 12, 2022 570

Без Лого 18,962 May 10, 2022 361

БОЕЦ 18,041 Jul 3, 2022 94

БераTyp Mar 6, 2015 76

► Патриотични групи, които акцентират върху националната гордост, любовта към родината, запазването на традициите и националното самоопределение на потребителите;

Особеното в съдържанието на тези групи е противопоставянето на националната идентичност и членството в ЕС и НАТО.

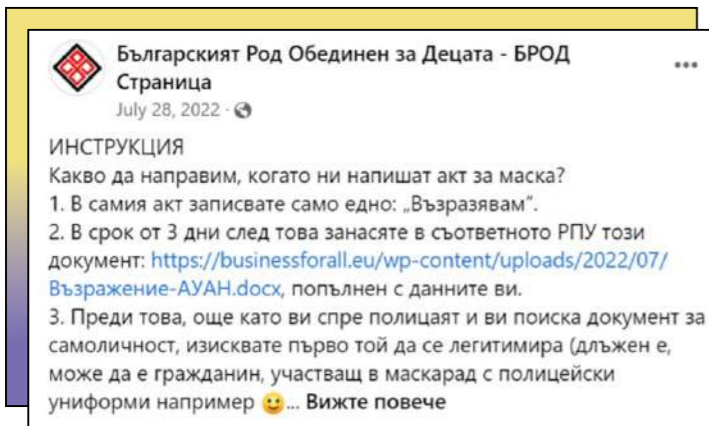
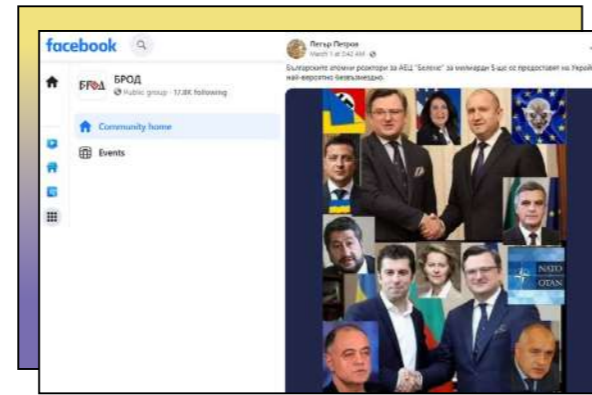
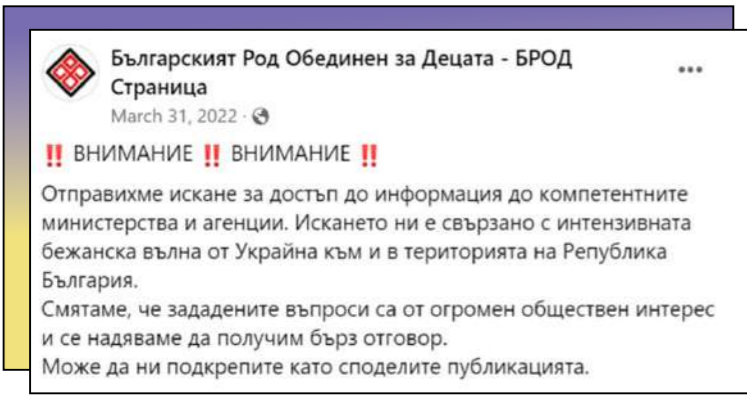
БЪЛГАРИЯ СТРАДА
Пенчо Василев · 3h · 🌐

изпратено от Десислава Александрова

План на МОН - въвеждане на джендър обучителни материали в предучилищната подготовка, детските градини и в училище. Провежда се от партньори - НПО (всички знаем кои НПО). Финансиране от Норвежкия финансов механизъм.

Раздел II	Равно представяне на насилието, основано на пола, в т.ч. и домашното насилие, чрез джендър обучение на деца в предучилищна възраст.	Отговорен орган: МОН Партньори: НПО	доставени	Въвеждане обучителни модули по джендър проблематика в предучилищни групи в детски градини и в училища. Повишени знания и умения на децата в равна възраст за предотвратяване на ползвателите стереотипни и изкривени на търпени отношения.	По бюджетите на съответните институции Проектно финансиране
Раздел II	Повишаване чувствителността на подрастващите по проблема „домашно насилие“ чрез въвеждането на програми за просветия и защита в учебните заведения.	Отговорен орган: МП Партньори: НПО	До декември 2017 г. и през 2018 г.	Работени и внедрени програми за повишаване чувствителността по проблема „домашно насилие“. Обучени специалисти. Брой изготвени програми и проведени занятия.	Целеви средства за бюджета на МП
Раздел II	Въвеждане на префинансиран проект на Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 за тема: „Подобряване обхващаността на, позитивната дейност в областта на домашно насилие и насилие основано на полов притиск.“	Отговорен орган: МВР Партньори: МП, НПО	Януари 2018 г.	С проекта се цели въвеждане на Автоматизирана информационна система за регистриране на всички случаи за домашно насилие и насилие основано на полов притиск, алгоритъм за оценка на риска и провеждане на обучение на полицейски служители свързани с оценка на риска.	Целеви средства по ИФМ 2014-2021 г.

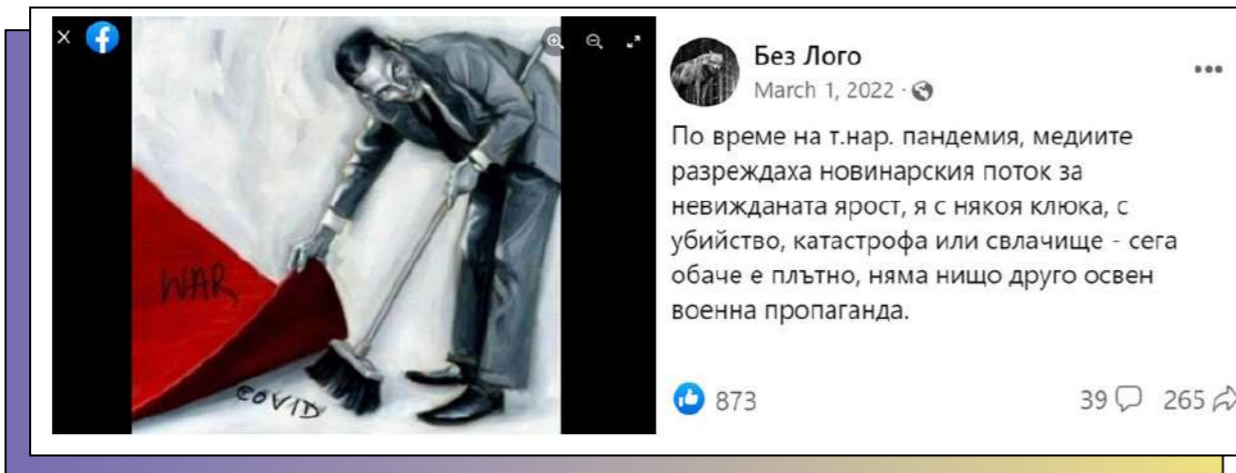
Ето нагледен пример за бързо разпространение на един и същи пост:

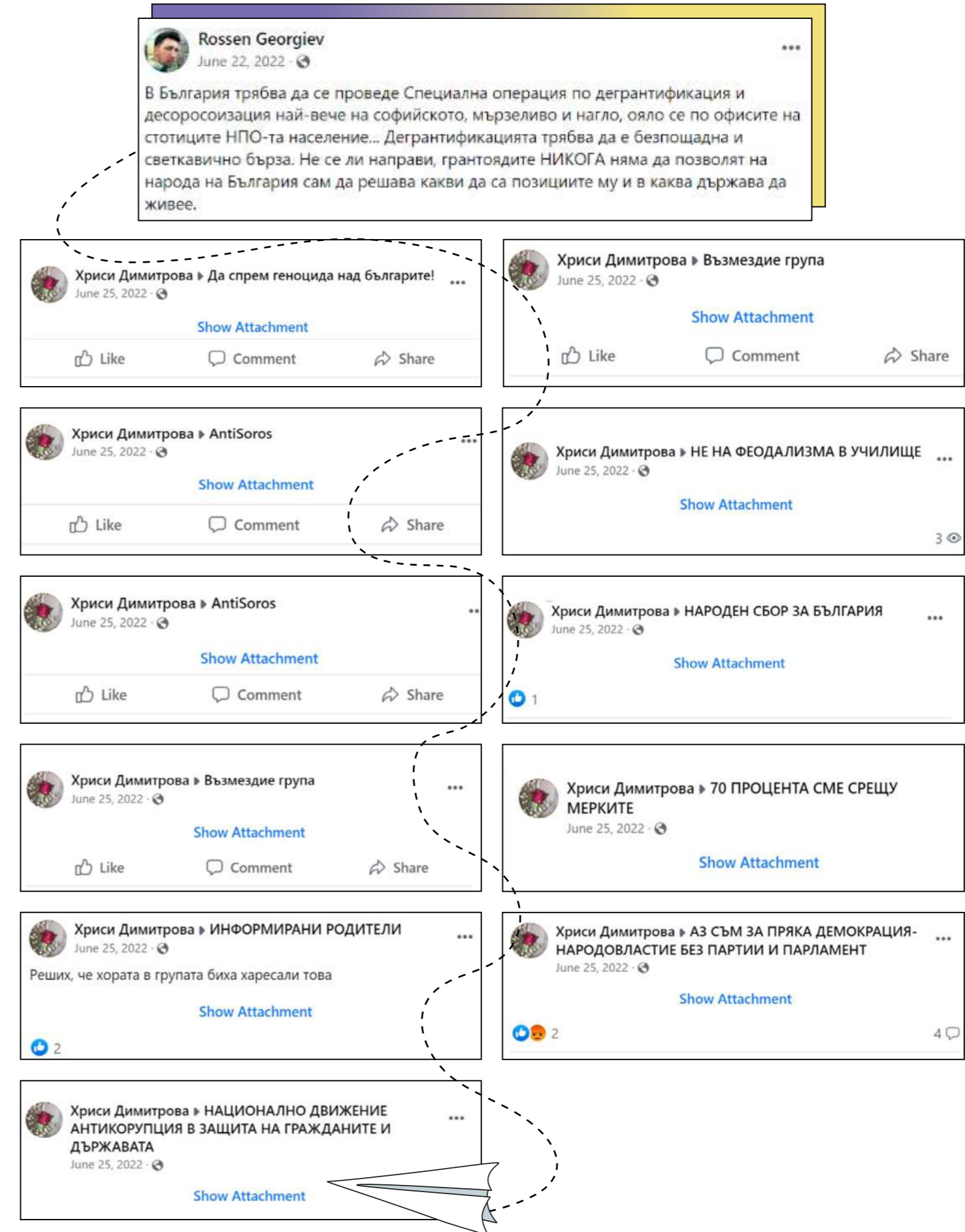
► Публични или непублични групи и страници на „отровни“ граждански организации, които застават зад проблематични каузи. Пример за такива каузи е противопоставянето на приемането на Националната стратегия за децата (2019 – 2030 г.) и Истанбулската конвенция. Под на пръв поглед защитими каузи – като правата на децата, тези групи на практика

разпространяват съвсем отличими пропагандни послания;

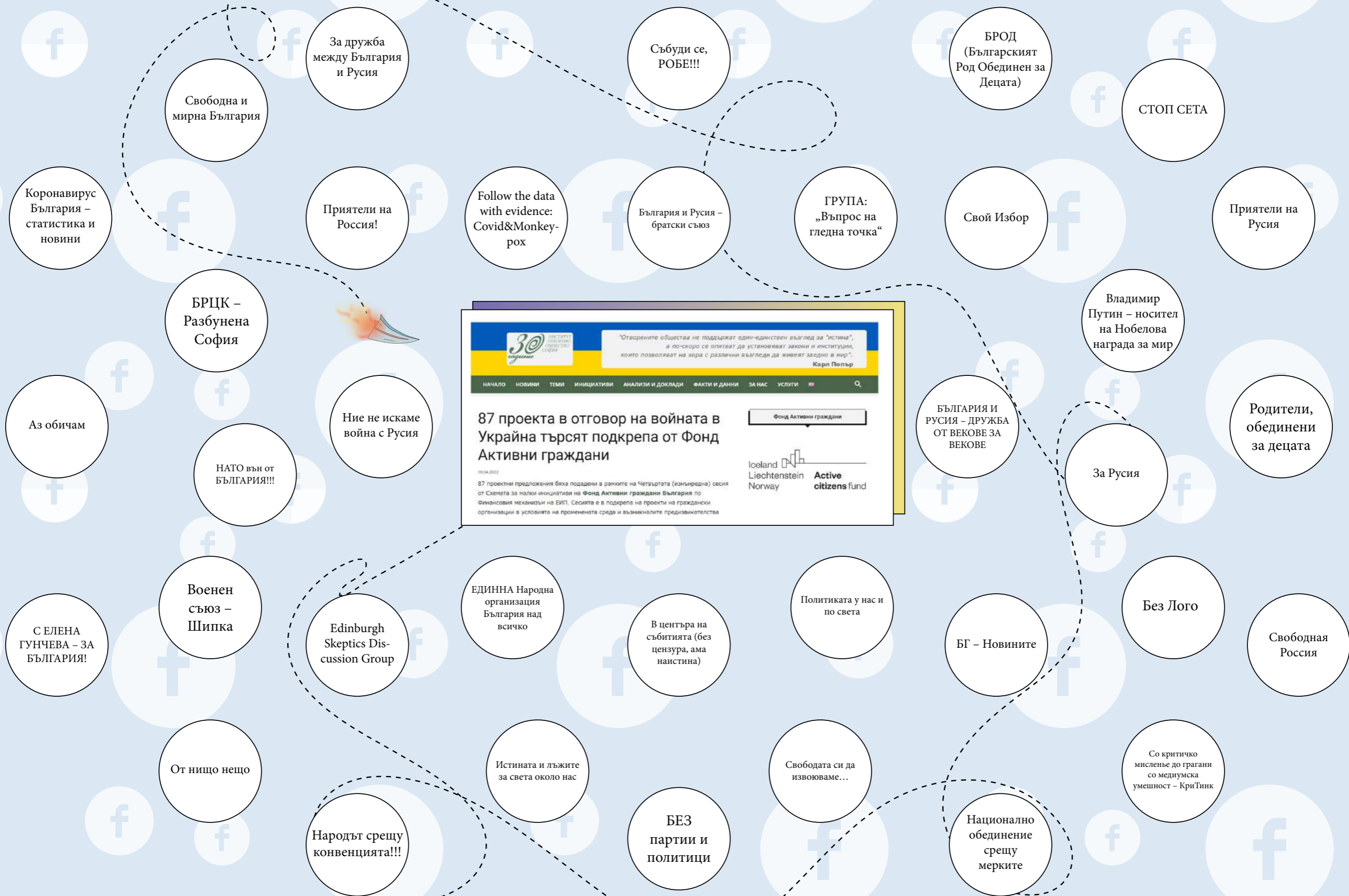
► Групи с анархично съдържание, групи за конспирации, разнообразни вярвания и НЛЮ също са сериозен проводник на дезинформация и пропаганда;

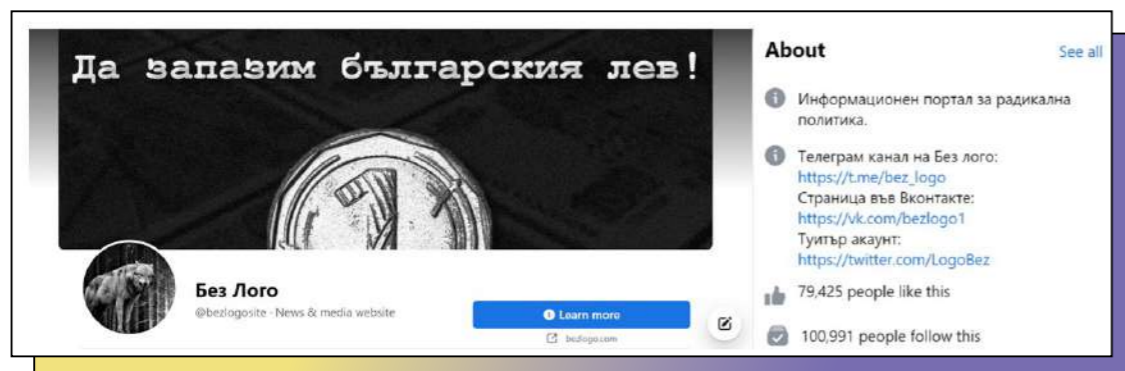
Не е рядкост на пръв поглед независими страници и сайтове да разпространяват конкретно политическо послание.

Една подобна новина за проектно финансиране, свързано с войната в Украйна е разпространено в повече от 20 Феусбук групи с разнообразна насоченост.

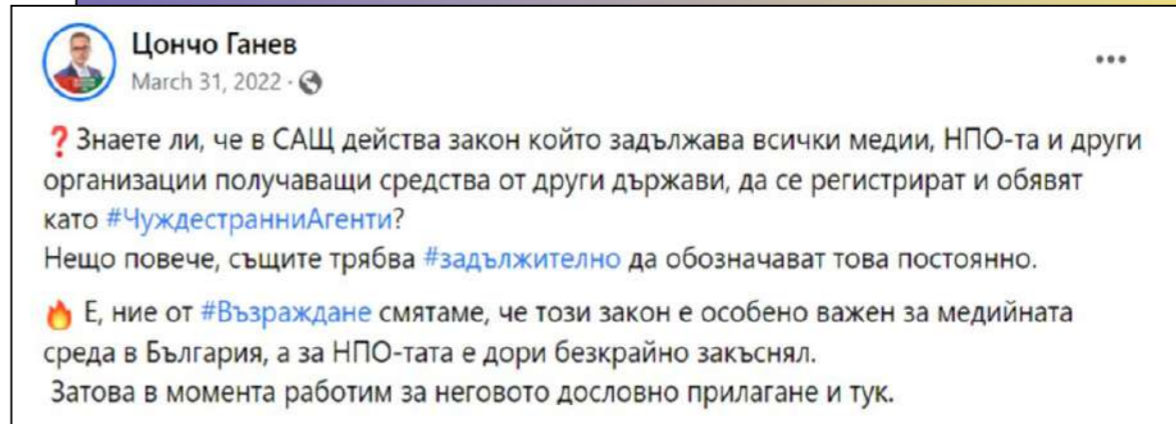
Успехът на дезинформацията в социалните мрежи е предопределен. Според изследване на

„Евробарометър“, публикувано през юли 2022 г., социалните мрежи, най-вече Фейсбук, са основният източник на информация за актуални но-

вини сред българските граждани. Този източник е по-предпочитан от традиционните медии.

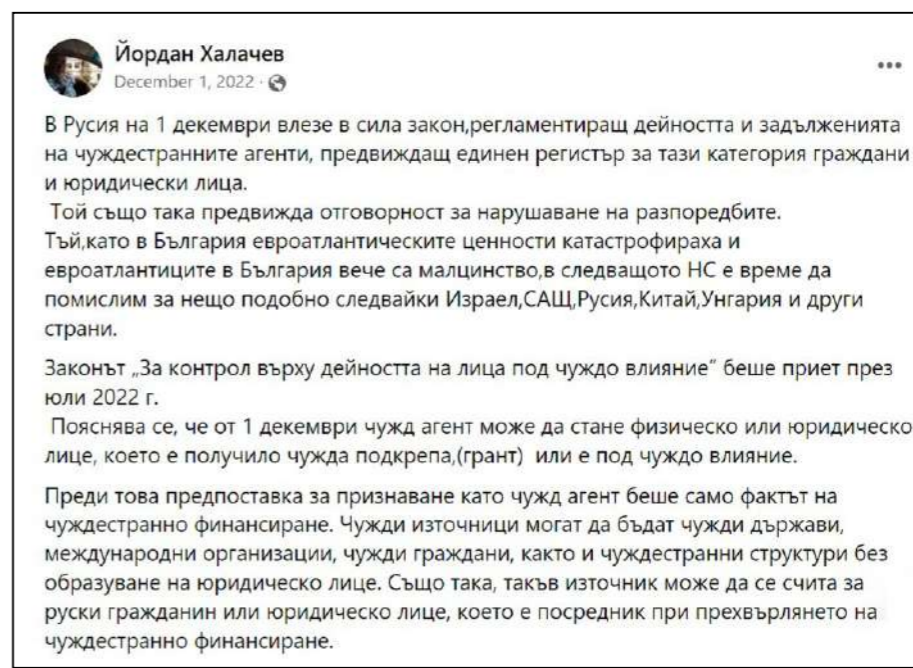
► Как рефлектират?

Активното разпространение на дезинформация и пропаганда срещу гражданския сектор е една от особено сериозните заплахи срещу общественно значими инициативи в контекста на руската агресия и войната в Украйна. Чрез тях се създава негативен, дори демоничен образ на организации, които работят за важни каузи, като утвърждаване върховенството на правото, защита на уязвими групи и малцинства, интеграция на бежанци и други. Те са представени

като антипатриотични, защитавачи чужди интереси играчи в полето на обществените отношения. Налагат се изводи за непреодолима вреда от дейността на гражданския сектор. Разказът очертава ясно жертвата на техните

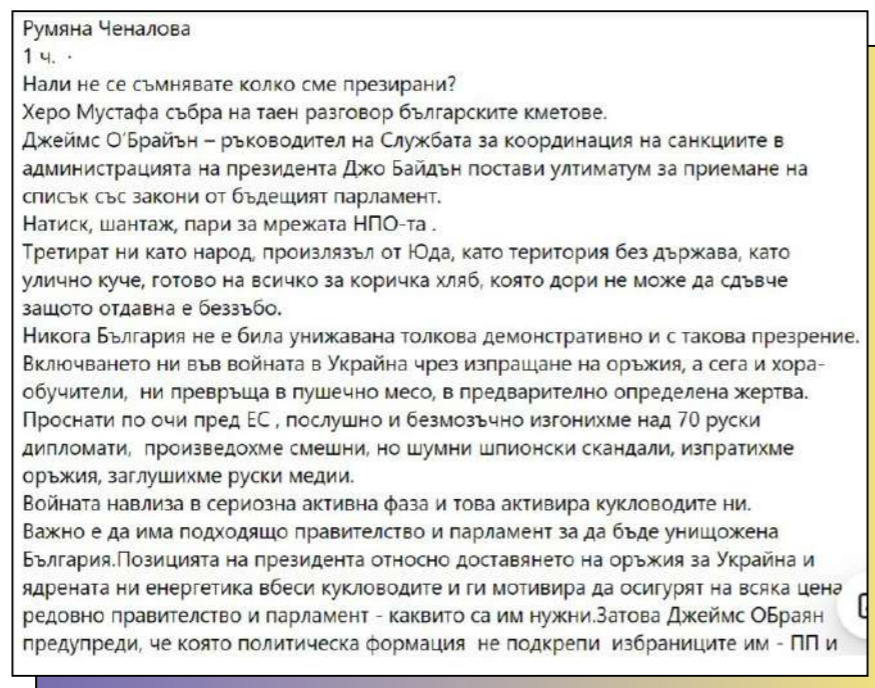
действия – народът, и подхранва атавистични страхове срещу чуждото, външното и различното чрез противопоставянето на изконно нашето. Тези пропагандни кампании създават антагонистична дискурсивна среда, при която гражданските организации се представят като продажници, агенти на зловредно влияние и пр. Сложни и комплексни въпроси намират просто обяснение в „опортюнизма на редица организации“, поставили в центъра на дейността си защита на човешките права и либералните ценности. На

тази плоскост се очертава и следващото противопоставяне – либералното, европейското, чуждото/консервативното, традиционното, българското, родното. Българските ценности се разглеждат като антипод на европейските, като от това се възползват в значителна степен политически партии, позиционирани в „патриотичния спектър“²².

Стигматизирането на гражданските организации ескалира до призови за обявяването им за чуждестранни агенти чрез прокарване на законодателни инициативи, сходни на тези, които бяха предприети от Русия през 2012 г.²³ и Унгария през 2018 г.²⁴

Накърняването на репутацията на гражданския сектор затруднява дейностите

на организациите, делегитимира каузите, за които се борят, и в крайна сметка – отслабва гражданското общество. Манипулативните кампании целят и постигане на „смразяващ ефект“ – да се блокира проактивната позиция на гражданските организации, при което поляризацията ограничава възможностите да се обединяват и да си сътрудничат по съвместни инициативи.

Широкото разпространение на дезинформация създава негативни нагласи към организациите и подрива ефективността и способността им да работят с държавните и местни институции по обществено значими цели вследствие на враждебното отношение на част от обществото към тях и води до отдръпване на гражданите и бизнеса от сектора.

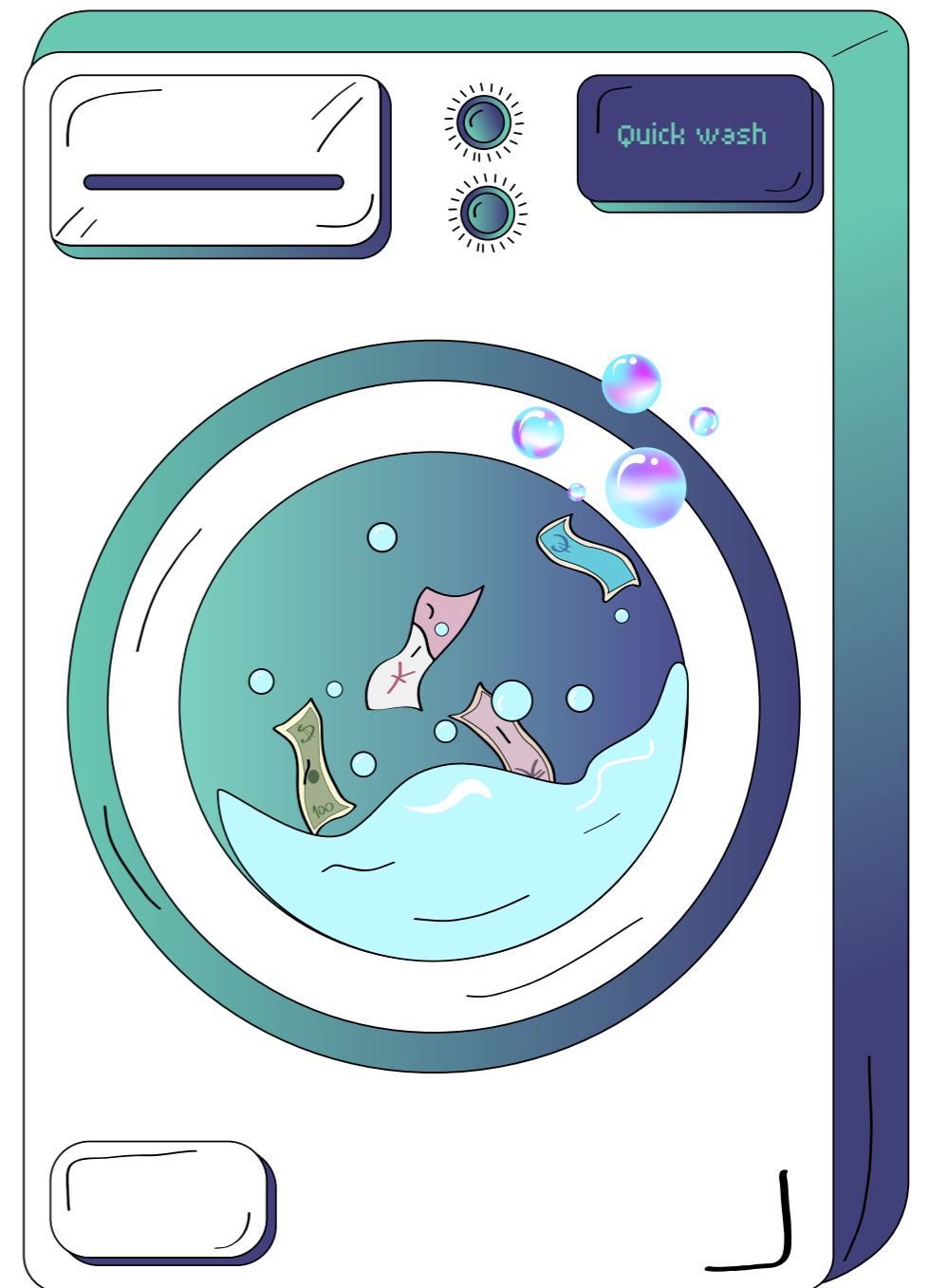
22 Вж.: Ковачева, Ралица, „Европейски“ vs. „традиционни“ ценности в българските медии. В: Медии и език (електронно списание за научни изследвания по медиен език), бр. 13, 09.11.2020

23 Какво е „чуждестранен агент“ в Русия?, 02.11.2022

24 Правото за чуждестранните агенти – между защитата на националните интереси и изкушението за цензура, Offnews.bg 02.03.2023

• ПРАНЕТО НА ПАРИ
• И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА
• НА ГРАЖДАНСКИТЕ
• ОРГАНИЗАЦИИ

Частни случаи на дезинформация с користна цел се наблюдават при т. нар. „пране на пари“. При него винаги има елемент на лъжлива (прикриваща) информация било по отношение на контролните и правораздавателни органи, било към трети лица. Именно от качеството на дезинформацията зависи успехът на противозаконното начинание.

Днес прането на пари е глобален феномен, който придобива все по-големи мащаби. Макар и да не е очевидно, то е сред най-големите индустрии в света. Причините са различни: разрастване на корупцията по целия свят, развитието на нови престъпни общности, отвореността на икономиката на световно и регионални нива и др. Твърде разнообразни са формите на тази незаконна индустрия, като нейните оператори стават все по-изобретателни. Налага им се, защото държавите днес вземат сериозни национални и международнокоординирани мерки за предотвратяване или по-скоро за ограничаване на този феномен. Така например повсеместни вече са ограниченията пред разплащанията в брой. Макар намаляването на кешовите разплащания да се налага и по обективни причини, свързани с развитието на технологиите и динамиката на финансовия и стоков оборот, държавите целенасочено въвеждат рестрикции и по нормативен път, като една от целите е именно ограничаването поне на някои от практиките за пране на пари.

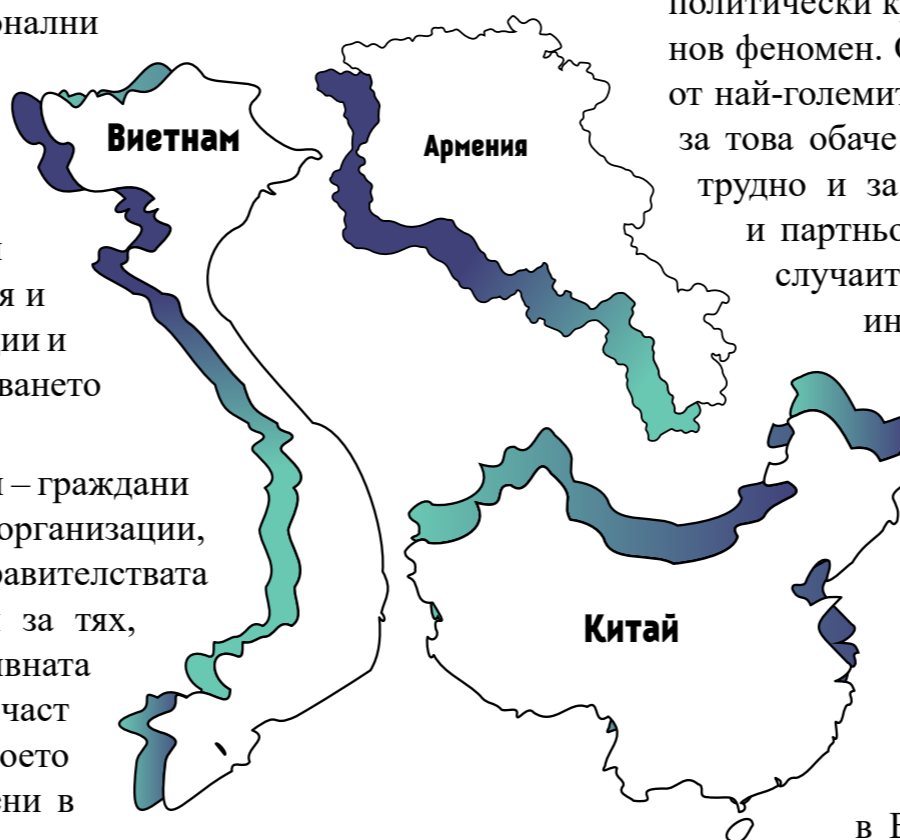
Прането на пари поставя стопански активните субекти – граждани и юридически лица, в това число и неправителствените организации, пред много предизвикателства. Контрамерките на правителствата водят до повече законови и административни тежести за тях, като ги задължават да са постоянно в крак с нормативната динамика в сектора. На второ място, организациите, като част от дейността, която изпълняват, и/или в процеса на своето финансиране, са под засилващ се риск да бъдат въввлечени в някоя от многобройните схеми за пране на пари. От последното, в лично качество, са заплашени и членовете на организациите и техните служители, които също могат неволно (или волно) да станат част от незаконни дейности, свързани с прането на пари. Например в случаи, когато заради своята професионална експертиза участват в лично качество в дейности, осъществявани от други национални или чуждестранни организации. Разширяващите се мащаби на прането на пари поставят и друг, този път специфичен проблем пред организациите, а именно – влошават цялостния обществен имидж на сектора. Това се дължи на факта, че зачестяват случаите, в които граждански организации са използвани от недобросъвестни субекти – терористични организации, авторитарни

► Прането на пари и войната в Украйна

режими, престъпни групировки, обикновени финансови аферисти или политици клептомани, за прикритие на техните финансови манипулации.

Войната в Украйна, започнала през м. февруари 2022 г., дава нов тласък на прането на пари и незаконния трафик на финансови активи. Санкциите, приети от Европейския съюз, Великобритания, Съединените американски щати и други държави срещу Русия, от една страна, и от друга – контрасанкциите на самата Русия срещу държавите, наложили ѝ икономическа блокада, водят до преосмисляне на някои основни потоци за трансфериране на капитали по посока Русия – Запад и обратно. Следва да се има предвид, че схемите за пране на пари от криминални и клептократски политически кръгове от Русия в посока ЕС и Великобритания съвсем не са нов феномен. От края на месец февруари 2022 г., с изключването на някои от най-големите руски банки от банковата система SWIFT възможностите за това обаче са затруднени. Още повече че военната обстановка прави трудно и за несанкционирани руски банки да оперират с клиенти и партньори от западния свят. По тази причина актуалност добиват случаите на заобикаляне на санкциите чрез преводи през финансови институции, регистрирани в трети държави, които не подкрепят санкциите срещу Русия. На първо място тук следва да бъдат споменати Армения, Виетнам и Китай. Списъкът съвсем не е изчерпателен. За целта на тези транзакции се използват т. нар. „банкови мулета“, т.е. физически лица или организации, регистрирани в ЕС или някои от страните, санкционирали финансовите институции на Русия, които предоставят свои сметки, на които руските капитали биват прехвърлени от банки от въпросните трети държави.

Тази система за незаконен трансфер на руски капитали в Европа (и други държави) може да се комбинира с т. нар. „смърфинг“ (smurfing), прием в прането на пари, при който значителен финансов ресурс се разпределя между множество лица (физически или юридически) чрез множество малки транзакции. Целта е цялата прехвърляна сума, която е значителна, разпределена на множество транзакции и лица, да остане извън радара на контролните органи. При този метод „смърфовете“, т.е. участниците в мрежата, често дори не знаят, че са част от по-голяма схема, като за услугите си те могат да получат част от транзакцията, примерно 10% от прехвърлената през техните сметки сума. Страните от Балканския регион са уязвими за този метод на прехвърляне на пари поради неособено активния контрол на институциите. Но подобни

случаи съвсем не са редки и в по-внимателно следящи финансовите операции държави.

Отново във връзка с войната в Украйна се наблюдава и засилено регистриране на фирми от граждани на трети държави (например Армения) в държави, членки на ЕС, в това число и в България, зад които предполагаемо стоят действителни руски собственици.

Друга форма за пране на пари, която става популярна преди започването на конфликта в Украйна, но с неговото разгаряне става все по-актуална, е използването на различни криптовалути. Peer-to-peer (P2P) мрежи се използват за транзакции на този тип валути, като целта е да бъде укрит реалният собственик на финансовите средства. Следващата стъпка е чрез легално регистрирани борси за криптовалути руският или свързан с Русия капитал да се влее в стопанския оборот на санкциониралите я държави.

Самите криптовалути са силна разменна монета в света на организаторите на различни престъпни схеми или на този на любителите на нелегално политическо влияние. Не на последно място, те са и основно разплащателно средство и в т. нар. dark web („тъмната мрежа“). Така например с оглед на инвазията в Украйна, през 2022 г. немските власти затварят сървърите на т. нар. Hydra Market – най-големият рускоезичен пазар в „тъмната мрежа“, с над 17 млн. потребители. Той, според немското и американското разузнаване, има много важна роля както в организирането на пране на пари чрез криптовалути, така и за разпространението на наркотици, фалшифицирането на документи и други незаконни дейности.

Най-мащабните официално регистрирани схеми за износ на пари от нелегални дейности или такива, ползвани за нелегално влияние от Русия в Европа и Западния свят, са тези от т. нар. „Руска перачница“ (Russian Laundromat) или „Молдовска схема“. Схемата, която според някои е почти гениална, освен руска е наречена още и Молдовска, защото за неин автор се счита един от най-богатите бизнесмени на Молдова и бивш депутат в местния парламент, който е известен лобист на руските интереси в своята страна и региона. Схемата включва използването на т. нар. „кухи компании“, или компании, които съществуват само на хартия, без реална дейност (shell companies), които са регистрирани в различни държави (Великобритания, Кипър, Нова Зеландия и с много голяма доза сигурност – в държави от Близкия изток и др.). От ответната страна на сделката са руски компании. Общото между кухите компании е това, че техните крайни собственици не могат да бъдат идентифицирани със сигурност, съгласно законодателството на страната, в която са регистрирани. Те реално са свързани, като в общия случай една компания дава несъществуващ заем на друга. Важен елемент от схемата е лице от Молдова, което става гарант по междуфирмените заеми.

В определен момент компанията кредитополучател обявява, че не може да продължи неговото обслужване или просто спира да го обслужва, при което се завежда дело в молдовски съд. Съдът осъжда руската компания да преведе пари по посочена сметка на лицето гарант молдовски гражданин. Оттам руските пари, вече като получени на потвърдено от съда правно основание, се прехвърлят в различни банки в ЕС и света като изпрани пари. Според различни оценки парите, прехвърлени по тази схема от Русия в Европа, са между 20 и 80 млрд. долара.

Друга схема, която години наред обслужва международното пране на руски капитал е т. нар. „Тройка“. Тя отново използва кухи фирми, обикновено регистрирани в офшорни зони. Те сключват договор за покупко-продажба на реални стоки от европейски фирми (например авточасти). Това е фиктивна сделка, на чието основание обаче в конкретни банки (най-известните разкрити случаи до момента са свързани с банки от Балтийските държави) се превеждат пари от същите офшорни компании, чиято дейност най-често няма нищо общо с обекта на сделката. Оттам, през множество банкови сметки в Западни банки, мръсните капитали влизат в стопанския оборот на ЕС, Великобритания и други страни.

Посочените схеми имат различни варианти, като при тях се използват хиляди банкови сметки в практически повечето големи банки на Западна Европа. Може да се очаква, че с фокусирането на света върху Русия, след началото на инвазията ѝ в Украйна на тези схеми е сложен край, но това е по-скоро пожелателно мислене. Дори и към момента във Великобритания има публично недоволство, че контролните органи не правят всичко необходимо, за да изясняват фактичката собственост на много компании, които все още се използват от руски олигарси и политически лица за пране на пари.

Гражданските организации рядко могат да участват в големите схеми, посочени по-горе. Още по-малко те могат да направят това случайно, което обаче не ги оставя извън риск да бъдат замесени в някоя друга, по-малко популярна и не толкова финансово любопитна схема за пране на пари. В този контекст предлага ли някакви инструменти за противопоставяне на тези опасности българското законодателство?

► **Законодателството**

Забрана за плащане в брой на суми над 10 000 лв.

Най-общото задължение, което важи за всички стопански активни субекти на територията на България, в това число и за гражданските организации, е забраната за плащания в брой, когато сумата е на стойност, равна

или надвишаваща 10 000 лева.²⁵ На практика това означава, че всяко заплащане над тази сума следва да се извършва само чрез превод или внасяне по платежна сметка. В случаите, в които плащането е в чуждестранна валута, важи същото ограничение, ако равностойността на валутата по плащането е равна или по-голяма от 10 000 лв., определена по курса на БНБ за деня на плащането.

За неспазването на тази забрана юридическите лица, в това число и гражданските организации, се наказват с глоба в размер на 50% от общия размер на направеното плащане. При повторно нарушение глобата е 100% от размера на плащането. За повторно нарушение се приема такова, при което наказуемото плащане е извършено в едногодишен срок от влизане в сила на наказателното постановление, с което лицето е било наказано за същото нарушение.

Специфична хипотеза на забраната за плащания в брой над 10 000 лв. са случаите, в които плащането е под тази сума, но е част от свързани помежду си плащания, на едно и също основание, при което общата стойност на всички плащания надхвърля въпросната законово определена стойност.

► **Законодателството**

Мерки срещу изпирането на пари

Мащабите на прането на пари налагат различните юрисдикции да задължат стопанските субекти, в това число и гражданските организации, да имат проактивно поведение по отношение на контрола и проверката на лицата, с които работят, както и финансирането, което получават. Българското законодателство срещу прането на пари е формирано като част от международния и европейския корпус от нормативни актове в сектор. Някои от най-важните документи на международно ниво с отношение към българската стопанска действителност са:

- Конвенцията на ООН срещу корупцията;
- Конвенция на ООН срещу транснационалната организирана престъпност;
- Конвенция № 141 на Съвета на Европа за изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпления;
- Конвенция № 198 относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпления и финансиране на тероризма;
- Препоръките на Работната група за финансови действия срещу изпи-

²⁵ Изискването е уредено в чл. 3 на Закона за ограничаване на плащанията в брой и важи за всички плащания, които се правят на територията на Република България.

рането на пари;

- Регламент (ЕС) 2015/847 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 г. относно информацията, придружаваща преводите на средства;

- Директивите на ЕС, противодействащи на изпирането на пари (Директива (91/308/ЕЕС) на Съвета на Европа за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари; Втора директива за пране на пари (2001/97/ЕО); Трета директива (2005/60/ЕО) за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм; Четвърта директива (ЕС 2015/849) за предотвратяване на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма; Пета директива (ЕС 2018/843) на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива (ЕС 2015/849) за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС; Шеста директива в областта на борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма).

В България прането на пари е умишлено престъпление, чиито хипотези са описани в чл. 253, 253а и 253б на Наказателния кодекс на Република България. Отделно съществува специално законодателство, което регламентира борбата с този феномен, под формата на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и Правилника за неговото прилагане. Една от целите на ЗМИП е чрез създаването на система от задължения за стопанските субекти да правят самостоятелни проверки, регистрирания и (евентуално) контакти с правораздавателните и контролните органи, да се ограничат възможностите за неволното им (чрез вкарването му в заблуждение поради дезинформация) включване в схеми за пране на пари, организирани от злонамерени субекти. Естествено, специалното законодателство има и друга цел и тя е далеч по-практична от гледна точка на държавата, а именно да улесни нейните органи в превантивните ѝ дейности и най-вече при разследването на случаите на пране на пари, както и да намали възможността престъпници да се възползват от слабости в законодателството или от по-слабо защитени правни системи.

На практика борбата с дезинформацията е основна част от задължителните елементи на противодействието на прането на пари, които ЗМИП предписва на стопанските субекти в страната. Законът дава легална дефиниция на това що е пране на пари.

Пране на пари – легална дефиниция съгласно ЗМИП

Чл. 2. (1) Изпирането на пари по смисъла на този закон, когато е извършено умишлено, е:

1. преобразуването или прехвърлянето на имущество със знанието, че това имущество е придобито от престъпление или от акт на участие в престъпление, за да бъде укрит или прикрит незаконният произход на имуществото или за да се подпомогне лице, което участва в извършването на такова действие с цел да се избегнат правните последици от деянието на това лице;

2. укриването или прикриването на естеството, източника, местонахождението, разположението, движението, правата по отношение на или собствеността върху имущество със знанието, че това имущество е придобито от престъпление или от акт на участие в престъпление;

3. придобиването, владението, държането или използването на имущество със знание към момента на получаването, че е придобито от престъпление или от акт на участие в престъпление;

4. участието в което и да е от действията по т. 1 – 3, сдружаването с цел извършване на такова действие, опитът за извършване на такова действие, както и подпомагането, подбуждането, улесняването или даването на съвети при извършването на такова действие или неговото прикриване.

(2) Знанието, намерението или целта, изисквани като елемент на посочените в ал. 1 дейности, могат да бъдат установени на база обективни фактически обстоятелства.

(3) Изпиране на пари е налице и когато престъплението, от което е придобито имуществото по ал. 1, е извършено в друга държава членка или в трета държава и не попада под юрисдикцията на Република България.

Макар и дълго, легалното определение на феномена пране на пари трябва да се познава, защото от него по сравнително логичен начин следват императивните задължения за задължените субекти. Съгласно ЗМИП задължени лица по противодействието на борбата с прането на пари, освен фирмите, са и всички юридически лица с нестопанска цел (чл. 4, т. 28 ЗМИП), както и професионалните съюзи и съсловните организации (чл. 4, ал. 27 ЗМИП). Законовите изисквания важат и за регистрираните в чужбина клонове на организациите, както и когато те самите са клон на чуждестранно юридическо лице.

Тук е моментът да направим предварителна бележка, че следващите редове не бива да се възприемат като наръчник за изпълнение на ЗМИП, макар че в най-общ план те посочват минималните изисквания, които лицата следва да покриват, за да не бъде дейността им в противоречие със Закона. Във фокус са мерките, задължителни или препоръчителни, които законът разписва и на които може да се гледа като своеобразен минимален алгоритъм за борбата с дезинформацията, чрез проверка на партньорски лица, контрагенти, бенефициенти и други субекти. Неслучайно водеща е перспективата, през която ЗМИП следва да бъде четен от юридическите лица с нестопанска цел, а не толкова другите задължени по него субекти.

ЗМИП разделя юридическите лица с нестопанска цел на две категории. Такива, които едновременно **не** попадат в друга категория на задължените лица по чл. 4 ЗМИП (което се случва рядко) и нямат годишен оборот над 20 000 лв., т.е. това са основно малки организации, и такива, които работят основно на доброволен принцип. Втората категория организации с нестопанска цел обхваща практически всички останали.

И двете категории организации имат следните задължения:

- **Поставят под текущо наблюдение всички сложни и необичайно големи сделки или такива, които се извършват по необичайни схеми** (чл. 47 ЗМИП). Най-общо организациите следва да съберат възможно най-много информация за характера на сделките на лицето, с което контактуват: дали сделката, в която ще влязат, съответства на обичайната му дейност; колко са големи обикновено финансовите им операции; колко често се

случват; обичайните им платежни средства и т.н.;

- В случай че наблюдението на необичайните сделки дава повод за съмнение за изпиране на пари, организациите са задължени да уведомят за това дирекция „Финансово разузнаване“ на ДАНС преди извършването на съмнителната операция, дори ако това налага нейното забавяне (чл. 72 ЗМИП). Ако забавянето е невъзможно – то уведомяването трябва да стане в най-скоро време след сделката;

- Организациите са длъжни да уведомят дирекция „Финансово разузнаване“ на ДАНС и за всяко плащане в брой на стойност 30 000 лв. или повече, включително ако е в друга валута, направено от техен клиент – т. е. редовен или случаен контрагент, партньор или спомоществател;

- Вътрешна оценка на риска – това задължение не е задължително за лицата с годишен оборот до 20 000 лв., освен ако нямат и друго качество на някое от лицата по чл. 4 ЗМИП, което, както вече казахме, е сравнително рядко срещан случай. За тях изготвянето на риска може да се разглежда като добра практика, която обаче допълнително ще натовари функционирането им, поради което следва да се прави само ако наистина преценят, че работят с потенциално опасни клиенти или дейността им е такава, че могат да очакват да се срещнат с лица от подземния свят. За всички останали организации с нестопанска цел изготвянето на такава вътрешна оценка на риска е задължителна и следва да се актуализира периодично. **Оценката съдържа изброяване и анализ на рисковите фактори, с които може да се сблъска организацията в своята дейност, което включва: тип на клиентите; от кои държави и региони са и дали те са рискови; какви продукти и услуги предлагат; какви са основните сделки и финансови трансакции.** Механизмите за преценка доколко някой от тези фактори действително е рисков са същите като при извършването на комплексна оценка и са посочени по-долу.

Останалите задължения по ЗМИП, макар и да не важат за някои граждански организации, е добре да се познават и от тях, защото дават потенциалните инструменти за минимална защита от измама и дезинформация. Обобщено тези изисквания са:

- Проверка и следене на сделките, паричните преводи и лицата, с които са в делови отношения;
- Познаване на актуалните рискове;
- Документиране и съхраняване на информация, свързана със задълженията по т. 1;
- Провеждане на периодични обучения за служители за мерките и процедурите по ЗМИП и съществуващите вътрешноорганизационни

процедури, насочени срещу изпирането на пари;

- Контакт с органите на държавата.

Проверката и следенето на сделките, паричните преводи и лицата, с които неправителствените организации работят, в ЗМИП е наречено с неособено изчерпателното словосъчетание „комплексна проверка на клиентите“. **Комплексната проверка може да бъде опростена (чл. 25-34 ЗМИП) или разширена (чл. 35-51 ЗМИП).** Законът дава детайлно описание на различните типове проверки, както и кога се налага едната и кога другата. Проблемът е, че в стремежа си да обхване възможно най-много хипотези на пране на пари, законодателят е изпаднал в сложна казуистика, така щото за работещите организации невинаги е лесно да се ориентират какво точно законът очаква от тях и в кой момент.

Най-напред следва да бъде изяснено понятието клиент, тъй като ЗМИП работи с него непрекъснато. Под *клиенти* за нуждите на противодействието на прането на пари се разбират лицата, които трябва да бъдат проверявани. ЗМИП дава законна дефиниция на този термин. В случая клиент означава „всяко физическо или юридическо лице, или друго правно образувание, което встъпва в делови взаимоотношения или извършва случайна операция, или сделка с организацията“. При гражданските организации понятието *клиент* включва:

- контрагентите, с които организацията работи;
- всички физически и юридически лица, които са дарители на организацията;
- бенефициентите и тези, които се ползват от работата на организацията и нейните продукти и услуги.

Този широк кръг от лица, подлежащи на комплексна проверка, на практика покрива всяка дейност, която извършва организацията. От нея законът изисква да бъде проактивна по отношение на лицата, с които работи, т.е. да им прави проверка, както и произхода на парите в сделките, по които тези клиенти са страна.

Минималното ниво на проверка, която следва да прави всяка организация, включва:

- **Идентифициране (опознаване) на клиентите въз основа на документи и налична надеждна информация.** Това най-общо означава, че организацията е длъжна да проверява и познава всички физически и юридически лица, с които има делови отношения. Т.е. кой стои насреща ѝ.

Проверката трябва да става още от момента, в който са установени деловите взаимоотношения. Задължения за проверка организацията има и когато сключи случайна сделка или има превод на пари по банкова сметка на

стойност, равна или по-голяма от 15 000 евро, независимо от това в каква валута е сумата. Задължението за проверка на деловия партньор съществува и когато сделката или финансовата операция е на стойност 5000 или повече евро, ако плащането е в брой.

Идентификацията на физически лица става чрез предоставяне на официален документ за самоличност и снемане на копие от него. Така се събират данни за имената, датата и мястото на раждане, личния номер или друг уникален идентификатор за самоличност, гражданството на лицето. Важно е при събирането на тази информация да се спазват стандартите на Закона за защита на личните данни и да се изиска най-малко изричното съгласие на лицето за събирането на тези данни. Отделно може да се изискат от лицето, с което се встъпва в делови отношения, данни и за професионалната му дейност.

По отношение на юридическите лица следва да бъде идентифициран действителният собственик на организация контрагенти, дарител или бенефициент. ЗМИП (§ 2 ДР) дава легална и изключително детайлна, поради което и трудна за разбиране дефиниция на това кой е действителният собственик на всеки тип юридическо лице и организация. Най-общо под „действителен собственик“ следва да се разбира физическо лице (или няколко лица), което в крайна сметка притежава или контролира юридическото лице, или правно образувание, от чието име и/или за чиято сметка се осъществява дадена операция.

По отношение на **корпоративните (търговските) юридически лица** действителен собственик е лицето, което пряко или косвено притежава достатъчно количество от акциите, дяловете или правата на глас. При липса на други обстоятелства и невъзможност да се определи ясно, се приема, че пряко притежаване е налице, когато физическо лице (или лица) притежава акционерно или дялово участие на най-малко 25% от юридическото лице.

Що се отнася до **сдруженията, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел**, хипотезите на закона варират. В случаите, когато в сдружението членуват до 4 лица, се приема, че всяко едно от тях е действителен собственик, тъй като по аналогия с търговските дружества се приема, че те притежават до 25% от „собствеността“ върху лицето. Това обаче не важи, ако членовете са повече – т.е. в почти всички случаи, в които сдружението е регистрирано в обществена полза от физически лица, тъй като по закон тогава то трябва да има най-малкото 7 учредители. В този случай за действителен собственик (собственици) се идентифицира представяващият/ите сдружението. Ако пък в сдружението членуват други юридически лица, то следва първо да се установят техните действителни собственици.

При фондациите ЗМИП най-общо приема, че действителният собственик или собственици са лицата, които са учредители и/или упражняват контрол върху дейността на организацията. Разбира се, и тук възможностите по отношение на това кой е действителният собственик са повече от една, поради което Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС) е разработила [„Указания за реда за определяне на физическите лица, които подлежат на идентификация като действителни собственици на юридическите лица с нестопанска цел \(ЮЛНЦ\), регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел“](#).

- **Начинът, по който се извършва проверката на действителния собственик** на клиента, е описан също в закона. На първо място това включва справка по партидата на юридическото лице в съответния регистър. Това може да бъде Търговският регистър на Република България или Регистърът на юридическите лица с нестопанска цел и регистър БУЛСТАТ.

В случаите, когато действителният собственик на юридическото лице не фигурира сред физическите лица, вписани по партидата на лицето, то следва да има нарочно попълнена и вписана декларация относно това. Естествено, това невинаги е така, както и невинаги можем да очакваме ответната страна да е изпълнила добросъвестно своите законови задължения. По тази причина винаги при осъществяване на контакт с клиент може да се изисква нарочна декларация, в която лицето да посочи кой е действителният собственик.

- **Изясняване на произхода на средствата.** ЗМИП дава различни възможности за това, като изискването е да бъдат използвани поне две от възможностите. Способите са различни, като най-голямо приложение имат следните: събиране на информация от клиента за основната му дейност и паричните потоци по сделките му с организацията; събиране на данни от официални независими източници. Такъв тип източници са данните от Търговския регистър или други публично достъпни регистри; в случай че формалната преценка за произхода на средства на контрагента е трудна или невъзможна, то следва от него да бъде изискано да подпише декларация, която подробно е уредена в Правилника за прилагане на ЗМИП.

- **Познаване на актуалните рискове и следене на насоките, публикувани от Дирекция „Финансово разузнаване“ към ДАНС.** Това е специфично изискване, от което зависи колко сериозна следва да бъде проверката на клиентите и паричните потоци. **Оценката на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма за Република България** се изработва от Междуведомствена работна група към Министерски съвет заедно със съответните приложения. Тя периодично се актуализира. Поради което организациите следва да я познават към съответния момент. Това е важно, за да

не им се налага да правят допълнителни проверки на сделките и клиентите си. В случай че дейността на организацията и контактите ѝ с контрагенти (клиенти) не попадат в някоя от актуалните хипотези на среден или висок риск, то може да се приеме (макар ЗМИП да не казва изрично това), че организацията е покрила минималните стандарти за сигурност.

[Националните оценки на риска могат да бъдат намерени на страницата на ДАНС тук.](#)

В случай че дейността или контактите на организацията попадат в хипотезите на среден и висок риск, то следва да бъде извършена т. нар. разширена комплексна проверка.

Разширената комплексна проверка трябва да бъде направена и когато организацията влиза в делови отношения с лица от държави, които не прилагат напълно международните стандарти в противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Тези т. нар. „високорискови трети държави“ са определени от ЕК и могат да попадат в четири категории списъци, всеки от които е достъпен на страницата на ДАНС:

- [Списъци на Европейската комисия на високорискови трети държави;](#)
- [Списъци на FATF \(актуализират се три пъти годишно, последно на 21.10.2022 г.\);](#)
- [Списък на ЕС на юрисдикциите, неказващи съдействие за данъчни цели \(от 2020 г. се актуализират 2 пъти годишно\);](#)
- [Списък на юрисдикциите с преференциален данъчен режим според Министерство на финансите на Република България.](#)

Списъците също подлежат на текуща актуализация. Трябва да се има предвид, че не е задължително, ако една държава е в някой от списъците, то тя да е и в другите. Поради това, при съмнение за произхода на лицето партньор – организацията следва да провери всеки списък, за да е сигурна.

На трето място, повишеното ниво на проверка, т. нар. „разширена комплексна проверка“, се налага в случаите, когато организацията има или ще има делови отношения с физическо лице, което влиза в категорията на видните политически личности, или видна политическа личност е действителен собственик, или може да се счита за свързана с действителния собственик.

Чл. 36, ал. 2 ЗМИН дава списък на лицата, които законът приема за

видни политически личности. Такива са:

- държавните глави;
  - ръководители на правителства;
  - министри и заместник-министри или помощник-министри;
  - членове на парламенти или на други законодателни органи;
  - членове на конституционни съдилища, на върховни съдилища или на други висши органи на съдебната власт, чиито решения не подлежат на последващо обжалване освен при изключителни обстоятелства;
  - членове на Сметна палата; членове на управителни органи на централни банки; посланици и управляващи дипломатически мисии;
  - висши офицери от въоръжените сили;
  - членове на административни, управителни или надзорни органи на държавни предприятия и търговски дружества с едноличен собственик – държавата;
  - кметове и заместник-кметове на общини, кметове и заместник-кметове на райони и председатели на общински съвети;
  - членове на управителните органи на политически партии; ръководители и заместник-ръководители на международни организации, членове на управителни или надзорни органи в международни организации или лица, изпълняващи еквивалентна функция в такива организации;
  - длъжности в институциите и органите на Европейския съюз и в международни организации.
- Към момента ДАНС е създал актуален списък на номенклатурата на тези лица в България, който може да бъде намерен [тук](#).
- За свързани лица с **видни политически личности** се приемат:
- съпрузите или лицата, които живеят във фактическо съжителство на съпругески начала;
  - низходящите от първа степен и техните съпрузи или лицата, с които низходящите от първа степен живеят във фактическо съжителство на съпругески начала;
  - възходящите от първа степен и техните съпрузи или лицата, с които възходящите от първа степен живеят във фактическо съжителство на съпругески начала;
  - роднините по сребрена линия от втора степен и техните съпрузи или лицата, с които роднините по сребрена линия от втора степен живеят във фактическо съжителство на съпругески начала;
  - всяко физическо лице, за което се знае, че е действителен собственик на юридическо лице заедно с политическо лице или на друго правно обра-

зுவание, се намира в други близки търговски, професионални или други делови взаимоотношения с такова лице.

Разширена комплексна проверка се налага в още две важни хипотези, които трябва да бъдат споменати. Едната е, когато организацията участва в необичайно големи сделки или такива, които се извършват по необичайни схеми. Втората визира случаите, когато сделката е без явна икономическа или законна цел.

Друго важно изискване пред организациите е да изясняват произхода на средствата, за което вече стана дума по-горе в контекста на проверките. Чл. 66 ЗМИП дава детайлен алгоритъм как да се прави това. Обобщено това задължение за организациите включва:

- събиране на информация от клиентите;
- събиране на друга официална информация от независими източници (публично достъпни регистри и бази данни);
- проследяване на паричните потоци в рамките на деловите взаимоотношения с клиентите с цел – изясняване произхода на средствата.

При невъзможност да се приложат адекватно горните способности, следва произходът на средствата да се изясни чрез подписване от страна на клиента на нарочна декларация за произход на парите.

Следващото задължение за организациите е да съхраняват за срок от 5 години всички събрани факти и документи, свързани с противодействието на изпирането на пари. Това включва нарочните декларации от клиентите, събраните документи за проверка на действителните собственици на юридическите лица, документите, удостоверяващи самоличността на физическите лица, документи за транзакциите, комуникацията между партньорите и др.

Гражданските организации имат задължение да имат свои вътрешни правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари, по смисъла на чл. 101 ЗМИП, което обаче е в ограничен обем в сравнение с другите стопански субекти. В общия случай организациите са длъжни да имат такива правила върху оценката на риска, изготвени върху актуално публикуваните критерии от ДАНС. За организациите с годишен оборот до 20 000 лв. това изискване може да се смята само за желателна добра практика. В случаите, когато има вътрешни правила, то те трябва да предвиждат първоначално и текущи обучения на екипа на организациите, както и лице, което е отговорно за това.

